

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Michaela Všečeková

Sociální sítě ve vzdělávání

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „*Sociální sítě ve vzdělávání*“ zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

Olomouc 15. 4. 2020

.....

Michaela Všečeková

Poděkování

Děkuji PhDr. Renému Szotkowskému, Ph. D. za cenné připomínky, podnětné rady a odborné vedení mé práce. Dále bych chtěla poděkovat respondentům za účast na mé praktické části a v neposlední řadě děkuji mé rodině za podporu po celou dobu studia.

OBSAH

ÚVOD	- 6 -
I. TEORETICKÁ ČÁST	- 8 -
1. SOCIÁLNÍ SÍTĚ	- 9 -
1.1 Vymezení sociálních sítí	- 9 -
1.2 Znaký a rozdělení sociálních sítí.....	- 10 -
1.2.1 Základní znaký sociálních sítí	- 10 -
1.2.2 Rozdělení sociálních sítí.....	- 10 -
1.3 Pozitíva sociálních sítí	- 12 -
1.4 Rizika sociálních sítí.....	- 13 -
1.4.1 Prevence.....	- 15 -
1.4.2 Bezpečnost dětí.....	- 17 -
1.5 WEB 2.0.....	- 18 -
2. VZDĚLÁVÁNÍ	- 21 -
2.1 Vývoj vzdělávacího přístupu a prostředí	- 21 -
2.2 Sociální síť a aktéři vzdělávání.....	- 23 -
2.2.1 Žák a sociální síť	- 24 -
2.2.2 Učitel a sociální síť.....	- 24 -
2.2.3 Rodiče a sociální síť	- 25 -
2.3 Bloomova taxonomie	- 26 -
3. SOCIÁLNÍ SÍTĚ VE VZDĚLÁVÁNÍ.....	- 27 -
3.1 Klasické sociální síť	- 27 -
3.1.1 Facebook ve vzdělávání.....	- 27 -
3.1.2 Twitter ve vzdělávání	- 28 -
3.1.3 Youtube ve vzdělávání	- 28 -
3.2 Vzdělávací sociální síť	- 29 -

3.2.1	Systemy pro řízení výuky	- 30 -
3.2.2	Edmodo.....	- 32 -
3.2.3	iTřída	- 33 -
3.2.4	Schoology.....	- 34 -
II.	PRAKTICKÁ ČÁST	- 36 -
4.	ZHODNOCENÍ AKTUÁLNÍHO STAVU	- 37 -
5.	CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	- 40 -
5.1	Cíle výzkumného šetření	- 40 -
5.2	Vzorek výzkumného šetření	- 40 -
5.3	Metoda výzkumného šetření.....	- 41 -
6.	VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	- 42 -
7.	DISKUZE A ZHODNOCENÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	- 50 -
	ZÁVĚR	- 53 -
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	- 55 -
	SEZNAM ZKRATEK	- 62 -
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	- 63 -
	SEZNAM TABULEK	- 64 -
	SEZNAM PŘÍLOH	- 65 -
	ANOTACE	- 70 -

„Nedostatky ve školství nemohou být vyřešeny technologiemi. Jakékoliv množství počítačů situaci nezlepší... Můžeme uložit všechny vědomosti na CD-ROMy. Můžeme dát WWW server na každou školu - nic z toho není špatné. Špatné je to až v okamžiku, když si začneme myslet, že jsme udělali něco pro vyřešení problémů se vzděláváním.“

Steven Jobs, Wired magazine, 1996

ÚVOD

Bakalářská práce je zaměřená na sociální sítě a jejich následné využívání ve vzdělávání. Sociální sítě v jakékoli podobě utváří obraz dnešní doby a výrazně usnadňují lidské životy. Ať negativně, tak pozitivně zasahují do každodenního života lidí a ovlivňují jejich chování. Především mladá generace internetem přímo žije, ovlivňuje jejich běžný denní režim a zasahuje do všech sfér jejich života. Mnozí jedinci na sociálních sítích stráví i několik hodin denně, to může přerůst až v závislost. Na druhé straně mají sociální sítě četná pozitiva. Výrazně zjednodušují komunikaci i na velké vzdálenosti a usnadňují přístup k informacím. Můžeme proto říci, že jsou sociální sítě v dnešní době naprosto nepostradatelné.

Ne vždy, tomu bylo tak. Moji rodiče v době studií na střední škole neměli možnost využívat počítače, sociální sítě a jiné technologické vymoženosti dnešní doby. Otec vždy popisoval své první zážitky s počítačem jako s masivním strojem velkým přes celou místnost, a to ve velkém závodě ZVL Žilina, který úzce spolupracoval s gymnáziem a vysokou školou dopravní. Bylo nepředstavitelné, že by každý žák mohl ke svým soukromým či studijním účelům používat vlastní osobní počítač, ty byly u nás zavedeny k výuce na středních školách až kolem roku 1983 a na základních ještě později. Za mých studijních let na základní škole jsme také neměli možnost používat počítače a jen málokterý žák měl osobní počítač doma, až na nižším gymnáziu se situace změnila. V předmětu Informatika, jsme se učili hlavně teorii výpočetní techniky a vlastní práce a ovládání práce počítače bylo jen okrajové, občas jsme využívali PC ke kontaktu mezi spolužáky prostřednictvím emailů. K oživení výuky fyziky a chemie se používaly hlavně promítáčky, projektory a videopřehrávače. Během pár let šla IT technologie raketovým způsobem kupředu. Na vyšším gymnáziu jsme každý už měli svůj laptop, komunikace mezi spolužáky a s učiteli probíhala mimo školu i po sociálních sítích.

Komunikace a výuka prostřednictvím sociálních sítí se stala fenoménem 21. století. Tento fenomén je velmi zajímavý a proto jsem si ho k jeho bližšímu prozkoumání vybrala jako téma pro svou bakalářskou práci Sociální sítě ve vzdělávání. Konkrétně jsem se zaměřila na gymnázium T. G. Masaryka v Zastávce u Brna. Ráda bych zjistila, zda mladší generace používá pouze klasické sociální sítě, jako je například Facebook nebo mají povědomí i o jiných vzdělávacích sociálních sítích, jako je například Edmodo. Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části.

Cíle práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit do jaké míry se změnilo vzdělávání žáků na gymnáziu během posledních osmi let, konkrétně tedy od mé maturity dosud. Za modelový vzorek jsem si vybrala studenty 3. a 4. ročníku šestiletého Gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna. Mým cílem je získat přehled do jaké míry a jakým způsobem jsou tito studenti schopni ovládat a využívat uvedené sociální sítě jak ve výuce ve škole tak i doma, či v soukromí.

Dílčí teoretické cíle

- Charakterizovat sociální sítě a zaměřit se jak na pozitiva, tak i na rizika, které užívání sociálních sítí skýtá.
- Popsat vývoj vzdělávacího přístupu a prostředí ve vzdělávání.
- Uvést aktéry vzdělávání na sociálních sítích.
- Popsat sociální sítě, které jsou běžně žáky používány, jak ke komunikaci mezi přáteli, tak i pro vzdělávání.
- Vymežit systémy pro řízení výuky a zaměřit se na tři konkrétní vzdělávací sítě.

Dílčí praktické cíle

- Zhodnotit aktuální stav výzkumů zabývajících se sociálními sítěmi ve vzdělávání.
- Zjistit, kolik času vybraní žáci 3. a 4. ročníku gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna tráví na sociálních sítích.
- Odhalit kolik času se daní žáci věnují přípravě do školy.
- Zjistit, jaké sociální sítě žáci využívají ke komunikaci na internetu.
- Zjistit, zda daní žáci mají povědomí o rizicích, které skýtá používání internetu.
- Zjistit informovanost žáků ohledně preventivních programů.
- Zkoumat způsob komunikace mezi vybranými žáky, jejich učiteli a popřípadě školou.
- Zjistit, jaké informace, či materiály si žáci vyměňují ve školní skupině na sociálních sítích.
- Odhalit, jaké sociální sítě pro výuku žáci 3. a 4. ročníku gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna znají a používají.
- Představit názory žáků na realizaci výuky prostřednictvím sociálních sítí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části této práce budou zpracovány základní teoretické výstupy. Teoretická část je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole se seznámíme blíže s pojmem sociální síť. Zaměříme se na rozdělení a základní znaky sociálních sítí. Dále na pozitiva a rizika vznikající z jejich užívání a také na prevenci. Na závěr první kapitoly se zmíníme o Webu 2.0. Ve druhé kapitole se zaměříme na vzdělávání, konkrétně na vývoj vzdělávacího přístupu a prostředí, které jej ovlivňuje, na aktéry sociálních sítí ve vzdělávání a v neposlední řadě si předestřeme i Bloomovu taxonomii vzdělávacích cílů. Třetí kapitola bude pojednávat o sociálních sítích ve vzdělávání. Budeme se zabývat klasickými nejnavštěvovanějšími sociálními sítěmi a jejich využitím ve vzdělávání. Nakonec se budeme věnovat vzdělávacím sociálním sítím a jejich funkcím. Zaměříme se na Systémy pro řízení výuky, kam patří E- learning a Learning Management System (dále LMS), LMS Moodle a řekneme si také něco o sítích Edmodo, iTřída a Schoology.

1. SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Sociální sítě jsou v současnosti provázány se všemi sférami lidské společnosti. Jsou místem k navazování nových kontaktů, vzájemné komunikaci, ke sdílení svých zážitků, fotek a videí, k setkávání lidí, hraní her, vzdělávání a dalších aktivit. To podmiňuje vznik mnoha sociálních sítí, které již uvedené činnosti umožňují. Vzájemně se liší, avšak základní znaky mají téměř všechny sociální sítě stejné, blíže se na ně zaměříme v podkapitole 1.2. Některé sociální sítě jsou určené pro pomoc hledat práci, další předpokládají sdílení informací, popřípadě sdružují členy různých etnik, náboženství a ideologií, umělce amatérské či profesionální, seznamky a také jsou sítě čistě jen pro zábavu.

1.1 Vymezení sociálních sítí

Jednotná definice, pro složitost popisu, fenoménu sociální sít' dosud neexistuje. Již mnoho autorů se snažilo vymezit pojem sociální sítě, méně či více srozumitelně. Pro naše účely se nám jako nejvhodnější jevíly definice od Vojtěcha Bednáře (2005) a Antonína Pavlíčka (2010).

Definice sociálních sítí dle V. Bednáře (2005) zní: *„Online sociální sít' je ve své podstatě systém, který umožňuje vytvářet a udržovat seznam vzájemně propojených kontaktů, přátel. Každý uživatel takového systému má své vlastnosti, které jsou veřejně dostupné pro další uživatele. Lidé se v rámci systému mohou vzájemně vyhledávat, a vytvářet tak virtuální „komunitu“. Pokročilejší formou je prohledávání seznamů přátel našich přátel – tedy hledání známých druhé a dalších úrovní. Na výše uvedené funkci jsou pak založené další vlastnosti těchto sítí. Tedy možnost publikování různých informací, vkládání fotografií a alb, vytváření deníčků a podobně. Sít' umožňuje například hledání známých, kolegů či virtualizaci pracovních kolektivů.“*

Je nám bližší vymezení sociálních sítí A. Pavlíčkem (2010), který tvrdí, že v sociální síti dochází ke vzájemnému obohacování a ovlivňování celé skupiny. Ve své knize zdůrazňuje, že *„jedinec se již narozením stává členem jisté sociální skupiny a tato skupinová příslušnost jej provází po celý život, kdy se projevuje v jeho chování, citech a myšlení. Člověk je zpravidla členem více skupin současně, přičemž v každé z nich se jinak identifikuje, chová, komunikuje a jinak k nim přistupuje.“* Dále tvrdí, že díky rychlému rozvoji informační technologie se pojem sociální sít' vyvíjí. Lidé se snaží přenést své reálné vztahy do digitálního prostředí. Sociální sítě nabízí výhody ve snazší komunikaci, sdílení informací a udržování vazeb

po celém světě. Výhodou je také snadnější vyhledávání přátel a informací o nich (srov. Pavlíček, 2010).

1.2 Znaky a rozdělení sociálních sítí

Abychom byli schopni popsat sociální sítě, musíme si vypsát přehled základních znaků, které jsou pro ně nepostradatelné a dále je rozdělit do několika kategorií.

1.2.1 Základní znaky sociálních sítí

Dle O. Platka (2009) každá sociální síť má své specifické znaky, ale všechny musí splňovat tyto čtyři základní atributy: profil, soukromí, seskupení lidí a komunikaci.

- **Profil** – každý uživatel si pro vytvoření účtu na sociální síti musí založit osobní profil. Samozřejmě záleží, na jaké síti je profil vytvořen, podle toho může uživatel na svém profilu mít konkrétní informace o své osobě, vkládat fotografie a seznamy přátel.
- **Soukromí** – ve většině typů sociálních sítí si může uživatel nastavit ochranu soukromí. Uživatel si smí nastavit svůj profil jako veřejný, pro registrované uživatele nebo jen pro přátele.
- **Seskupení lidí** – uživatelé sociálních sítí mohou být slučováni do skupin za účelem společných zájmů či komunikace.
- **Komunikace** – je nejdůležitějším znakem sociálních sítí. Komunikace může probíhat dvěma způsoby. První z nich je komunikace soukromá, tedy mezi dvěma uživateli nebo hromadná, která probíhá mezi více lidmi.

1.2.2 Rozdělení sociálních sítí

Již několik autorů popsal dělení sociálních sítí a my se v následujících odstavcích zaměříme na tři skupiny dělení. V základním rozdělení se jedná o sítě založené na obsahu, profilu, sociální síť White label, microblogovací sociální síť a sociální vyhledávače. Dále sociální sítě dělené dle účelu a to konkrétně na online seznamky, profesní sítě, online komunity a absolventské sítě. Následně se zmíníme o sociálních sítích dělených dle otevřenosti, které se dělí na otevřené a uzavřené.

A) Základní dělení sociálních sítí

Obsahově založené sociální sítě jsou zaměřené na vkládání obsahu. Uživatelé mají svůj profil, ale jde hlavně o obsah, který je v podobě fotografií, videí, hudby, obrázků a dalších multimédií. Mezi typické představitele těchto sociálních sítí řadíme Instagram, YouTube

a Flickr. Na profilově založených sociálních sítích je hlavní prvek profil, který si každý uživatel pořídí při zakládání účtu. Profil se skládá z profilového obrázku, nejčastěji je to fotografie uživatele a základních osobních informací, které chce uživatel sdílet. Uživatel pomocí svého profilu může sdílet s ostatními uživateli okamžiky ze svého života. Jedná se např. o Facebook, Instagram, MySpace, Lide.cz a Google+. Neobvyklou sociální sítí jsou sítě White label. Díky platformám PeopleAggregator a například Ning si mohou uživatelé vytvořit svou vlastní malou sociální síť. Má všechny prvky sociálních sítí, které bude uživatel potřebovat ke správnému fungování, pro co byla tato síť vytvořena. Uživatelé na microblogovací sociální sítí komunikují pomocí krátkých poznámek či zpráv. Tyto zprávy lze publikovat veřejně nebo jen v uzavřené skupině. Nejoblíbenější microblogovací sociální sítí ve světě je Twitter. Sociálními vyhledávači lze najít osoby podle jejich přezdivek a jmen. Také jimi lze najít sociální média, jejichž prostřednictvím se uživatelé dostanou k diskuzi hledaného tématu. Vyhledavače projdou všechny weby najednou, tudíž uživatel nemusí hledat na každém webu samostatně. Sociální sítě pro vyhledávání osob jsou yoName, Wink a Spokeo. Nejznámější sítěmi pro vyhledání médií jsou Social Mention a Whos Talkin (Childnet International, 2005-2018).

B) Dělení sociálních sítí dle účelu

Halíková (2016) dělí sociální sítě dle účelu na online seznamky, profesní sítě, online komunity a absolventské sítě. Online seznamky jsou sítě, které jsou vytvořeny a používány za účelem seznámení a navazování vztahů. V ČR jsou adolescenty nejvíce využívány seznamky Libimseti.cz, Badoo, eDarling a Tinder.com. Sociální sítě společných zájmů jsou spíše informativní a slouží jak pro zájmy osobního charakteru, tak i profesní či pracovní. Uživatelé se mohou představit, ukázat, co umí, co se naučili či jak se zlepšili ve svých dovednostech. Také je mohou využívat čistě jen pro udržení profesních a osobních kontaktů. Mezi představitele patří Flickr a LinkedIn. Dalším typem sociální sítě jsou tzv. víceúrovňové online virtuální prostředí, které můžeme popsat jako spojení online her a online komunity. Typickým zástupcem je např. World of Warcraft, kde každý uživatel má svého avatara, tj. imaginární postava, díky které komunikuje ve virtuálním prostředí (Childnet International, 2015). Nejvyužívanější absolventská síť v České republice je web Spolužáci.cz, který slouží k navázání kontaktu mezi bývalými spolužáky či ke hledání stávajících spolužáků. Ve světě pro tyto účely využívají především síť Classmates.com (Halíková, 2016). Výše zmíněný web Spolužáci.cz ukončil svou činnost v září 2018.

C) Dělení sociálních sítí dle otevřenosti

Sítě lze dále dělit na otevřené a uzavřené (Childnet International, 2015). Do otevřených sítí se může dostat kdokoliv, kdo si založí registraci. Jak zmiňuje i Ondřej Platko (2009) na svém webu, v otevřených sítích, jako je třeba Facebook, mohou vznikat tzv. podsítě, které jsou už ale pro ostatní uživatele uzavřené. Do uzavřených sítí se nedostane uživatel bez pozvánky členů sítě nebo musí uživatel splňovat podmínky, jako je třeba být zaměstnancem konkrétní firmy.

Vymezili jsme sociální sítě a popsali jejich rozdělení. Dále se budeme věnovat pozitivům a negativům sociálních sítí, která jsou jejich nedílnou součástí.

1.3 Pozitiva sociálních sítí

Ve většině zdrojů se uvádí spíše negativa sociálních sítí, na která se však zaměříme později. Sociální sítě mají mnoho pozitiv, která lze využít i ve vzdělávání a my si probereme některé z nich:

- **Propojení světa** – Sociální sítě dokážou sblížovat velké množství lidí, přátele, žáky a učitele, rodinu i známé na velké vzdálenosti, kteří mají pak pocit, že si jsou nablízku. S příchodem sociálních sítí a sdílení informací všichni vědí o všech všechno, je proto nutné dodržovat určitá pravidla, aby nedošlo ke zneužití informací.
- **Sdílení** – Díky sdílení informací je možné o ostatních vědět prakticky cokoli. Při sdílení si jen uživatel musí uvědomit, kdo všechno tento obsah uvidí. Žáci a učitelé mohou sdílet studijní materiály, vypracované úkoly, informace o dění ve škole, fotky a videa, zadání úkolů a testů. *„Sdílet obsah znamená, že za možnost stáhnout si data uložená v cizích počítačích a serverech na oplátku nabízíte svá data ke stažení ostatním uživatelům. Samotné stahování souborů z internetu, ať už z jakéhokoli zdroje, je v pořádku, pokud soubory stahujete pouze pro svoji osobní potřebu. Problém však nastává v momentě sdílení, a tedy šíření děl, k nimž nejste oprávněni udělit licenci. Takové jednání je protizákonné a hrozí za něj vysoké sankce. Je to stejné, jako byste např. prodávali nelegální kopie hudebních CD“* (Bezpečný internet.cz).
- **Informace, vzdělávání** – Informace mohou zvyšovat povědomí o politické situaci, problémech ve společnosti i ve veřejném životě. Snadný přístup k informacím pomáhá lidem se i nevědomky vzdělávat (Cejpek, 2005). *„Informatizace společnosti velmi výrazně zvětšuje objem potenciálních informací. Umožňuje vytvářet na stále větších*

plochách obrovské, dříve netušené zásobárny zaznamenaných znalostí a zkušeností, stále většími rychlostmi je podle předem stanovených hledisek třídit a vyvolávat z nich ty, o nichž se domníváme, že je potřebujeme“ (Cejpek 2005, s. 106).

- **Nediskriminující prostředí** – Všem uživatelům se dostává stejných podmínek a možností v navazování vztahů, ve vzdělávání i úspěšnosti ve společnosti. Nezáleží na vzhledu, barvě pleti, rase nebo zdravotním postižení.
- **Láska a přátelství** – Jedinci, kteří se těžko v realitě seznamují, mohou prostřednictvím sociálních sítí získat velké množství různých kontaktů/přátel z celého světa. Pro mnohé je kontakt snadnější v písemné formě. Stydliví lidé si mohou najít nejen přátele, ale i potenciální partnery, bez toho aniž by museli promluvit, či se s nimi setkat (Šmahel, 2003).

1.4 Rizika sociálních sítí

Ve školském zákoně je uvedeno, že *„školy a školská zařízení jsou při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb povinny přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí, žáků a studentů a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů“* (ČESKO, § 29 zákona č. 561, 2004, 10272 s.). V současné terminologii jsou sociálně patologické jevy nahrazeny termínem rizikové chování.

Rizikové chování je rozsáhlou problematikou dnešní doby, nemá jednotnou definici, ale již několik autorů se tento pojem snažilo vymezit. Miroslav Procházka uvádí ve své definici, že rizikovým chováním lze chápat *„takové vzorce chování, v jejichž důsledku může docházet k prokazatelnému nárůstu výchovně vzdělávacích, zdravotních, sociálních a dalších rizik, a to jak pro jedince, tak pro společnost“* (Procházka 2012, s. 133) a pro srovnání Michaela Širůčková (2015, s. 161) rizikové chování definovala jako *„chování, které má negativní dopady na fyzické či psychické fungování člověka a které je nějakým způsobem ohrožující i pro jeho okolí“*.

Rizikové chování s sebou přináší mnoho nebezpečných jevů vyskytujících se ve školním prostředí. Výskyt a frekvence těchto jevů se nadále zvyšují a týkají se stále mladších žáků. V rámci školního prostředí nejsou ovlivněni pouze učitelé a žáci, ale i fungování celých tříd a škol (Procházka, 2012).

V následujících odstavcích předestřeme stručný přehled několika nebezpečných jevů. **Falešné profily** jsou rizikem plynoucím z užívání sociálních sítí a souvisí s kybergroomingem, o kterém se níže zmíníme. Je skoro nemožné odhalit falešný profil. Existuje však pár znaků, které uživateli mohou napovědět. Už na první pohled přehnaná přezdívka, například Nenasytná sexuchtivka, se stává podezřelou. Dalším znakem mohou být příliš dokonalé fotografie, perfektní rozlišení, upravené, vypadající téměř jako vystřižené z časopisu. Často se na falešných profilech objevují obsahové a formální chyby. Termín **kybergrooming** popisuje Lyko (2011) jako druh psychické manipulace realizované pomocí internetu, mobilních telefonů a dalších technologií. Kybergroomeři neboli predátoři chtějí vyvolat v obětech falešnou důvěru. Jsou čtyři fáze: příprava na kontakt, kontakt s obětí, příprava na osobní schůzku a osobní schůzka, která je predátorův hlavní cíl. Zpravidla se jedná o dlouhodobou manipulaci v časovém horizontu zhruba od 3 měsíců, až po několik let. Nejčastěji kybergrooming probíhá v prostředí instant messengerů a sociálních sítích. Predátoři dále využívají různé portály, které jsou zaměřeny na dětskou tematiku. Na inzertních portálech lákají děti vidinou výdělků a rozjetí slibné kariéry. Kybergroomeři se dle Jana Lyka zaměřují na nezletilé uživatele, převážně se to týká dětí ve věku mezi 11. až 17. roky. U nezletilých nejsou plně rozvinuty sociální dovednosti, mají málo životních zkušeností, a proto se stávají nejvíce ovlivnitelnými (Lyko, 2011).

Jako další nebezpečný jev u sociálních sítí bychom rádi zmínili kyberšikanu. **Kyberšikana** se může projevat různými způsoby, ovšem vždy se děje pomocí internetu. Může se projevat jak nenávisnými komentáři pod sdílenými fotografiemi a videi, tak pomlouváním daného člověka v internetových diskuzích, vystrkováním nebo vypuzením z kolektivních diskuzí. Mezi rozšířené internetové podvody patří pojem **phishing**. Útočník se snaží pomocí falešných emailů vylákat z uživatelů citlivé osobní informace. Uživatel obdrží důvěryhodný email, který když otevře, je přesměrován na stránky, které požadují přihlašovací údaje. Tyto údaje pak útočník využije pro svůj účel. Nejčastěji se tímto způsobem útočník dopouští podvodu v bankovní sféře. Dalším nebezpečným jevem je tzv. **hoax**. Jde o šíření poplašných zpráv pomocí sociálních sítí a emailových zpráv. Cílem je vystrašit uživatele, a tím ho nepřímo donutit nainstalovat program, který v sobě skrývá počítačový vir (Lyko, 2011).

Od roku 2005 se mezi rizika užívání sociálních sítí řadí pojem **sexting**, který byl v roce 2009 charakterizován K. Kopeckým jako „*elektronické rozesílání textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem*“ a pro srovnání uvedeme jednu

z novějších charakteristik popisující sexting jako „*dobrovolné sdílení vlastních intimních materiálů (fotografií, videí)*“ (Kopecký a Kožíšek, 2015, s. 4). I když se samotné slovo sexting skládá ze slov sex a texting (textování), pozornost je v posledních letech upřena převážně na jiné materiály, než jakými jsou textové zprávy, i vzhledem k rizikovým faktorům provozování textového a obrazového sextingu. Rizika vězí v tom, že fotky a videa mohou na internetu viset i řadu let, a následně být proti uživateli použity v budoucnu. Intimní materiál může být zneužit k šikaně a vydírání. Pokud se dostanou takové fotky na internet je skoro nemožné je definitivně smazat. Jak se jednou dostanou ven, začnou se velice rychle šířit, kdokoliv si je může vyhledat a v důsledku mohou mít lidé problémy v práci, ve škole nebo i psychického rázu (Szotkowski, Kopecký, Krejčí, 2013). Následky sextingové aktivity mohou přijít hned nebo i po delším čase, některé se mohou dotknout případně jen rodiny, školy nebo i široké veřejnosti, dopady na osobu mohou být fatální (Jolicoeur a Zedlewski, 2010).

Sobotková (2014) řadí mezi rizikové chování vyskytující se ve školním prostředí již zmíněnou šikanu a vydírání, kyberšikanu, sexting, rizikové chování na internetu, závislost, rizikové sexuální chování, záškoláctví a agresivitu, rasismus, intoleranci, antisemitismus a xenofobii, extremismus a násilnické chování. Poslední riziko, které zmíníme je tzv. **majetková kyberkriminalita**. Spousta uživatelů sdílí na svých profilech fotografie a videa ze svých domovů, fotografie z dovolených s časovými informacemi, kdy se jich účastní, což může případným zlodějům dát potřebné informace, kdy bude dům bez dozoru, vhodný k vykradení (Najďonová, 2017).

Školy musí na základě školského zákona realizovat preventivní opatření. Ve vyhlášce č. 72/2005 Sb. je popsána zákonná povinnost o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. Tyto služby mají podle § 2 přispívat i k „*prevenci a řešení vzdělávacích a výchovných obtíží, prevenci různých forem rizikového chování a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací*“ (ČESKO, § 2 vyhlášky č. 72, 2005, 491 s.). Na prevenci se zaměříme v následující podkapitole.

1.4.1 Prevence

V této digitální době, kdy jsme každodenními uživateli sociálních sítí, které nesou s sebou mnoho rizik, jak jsme již rozepsali v předchozí podkapitole, je nutná prevence. Prevence jak ve školských zařízeních, tak i u každého z nás. Společně s rozšířením

informačních technologií narostla výše případů nejen kyberšikany, ale i ostatních nebezpečných jevů. „Rodiče neumějí své děti na internetu chránit, téměř třetina dospělých se o to ani nesnaží. To jsou závažná zjištění, která vyplývají z výzkumu společnosti Microsoft, který proběhl mezi tisíci dětmi a dospělých v jedenácti evropských zemích.“ „Čtyřicet procent rodičů vůbec nesleduje, jaké stránky jejich děti navštěvují a jaké informace na internetu zveřejňují. Polovina rodičů pak nesleduje, zda jejich děti správně používají pravidla pro zajištění soukromí v sociálních sítích. Nástroje rodičovské kontroly pro omezení přístupu k nevhodným webovým stránkám nebo aplikace pro sledování aktivity na internetu používá pouze 22 procent rodičů“ (Slavík, 2010).

V projektu E-Bezpečí, který již od roku 2010 realizuje výzkumná šetření na reprezentativních vzorcích zaměřená na rizika virtuální komunikace, především na rizika spojená s využíváním sociálních sítí, rizikové chování, online bezpečnost, odhalování pachatelů trestné činnosti, detekci chování online agresorů apod., je shrnuto pět klíčových oblastí, kterým by se pro vytvoření efektivního plánu prevence měla škola věnovat.

- Aktualizovat existující postupy a týkající se patologického chování.
- Podporovat pozitivní využívání technologií.
- Snažit se pochopit podstatu nebezpečných vlivů, např. kyberšikany, a mluvit o ní.
- Usnadnit postiženým šikanou postup, jak tyto případy nahlásit.
- Hodnotit vliv prevence a její účinnost v boji proti případům kybernásilí (E-Bezpečí.cz, 2008-2020).

Na sociálních sítích si mohou i malé děti vytvořit svůj vlastní profil, kde mohou sdílet osobní informace, adresu svého bydliště a číslo na mobilní telefon. Sociální sítě sice mohou pomoci nesmělým dětem vyjádřit své myšlenky a pocity, komunikovat s přáteli, ale také mohou jejich informace zneužít a ohrozit nejen je samotné. Společnost Microsoft (Microsoft.com, 2010) uvádí na svých stránkách zásady bezpečného užívání sociálních sítí dětmi:

- Zavést domácí pravidla pro využívání Internetu.
- Ujistit se, že děti dosáhly věkové hranice požadované danou sociální sítí.
- Získat o příslušných sociálních sítích co nejvíce informací.
- Dbát na to, aby děti nepoužívaly úplná jména.
- Ujistit se také, aby v profilech dětí nebyly obsaženy další údaje umožňující jejich identifikaci.

- Komunikovat s dětmi o jejich zážitcích.
- Dobře si rozmyslet, zda a jaké fotografie je vhodné zveřejnit.
- Trvat na tom, aby se děti nezačaly osobně stýkat s osobou, se kterou dosud probíhala komunikace pouze online, a naopak podporovat jejich socializaci s lidmi, které osobně znají.

1.4.2 Bezpečnost dětí

V současné době aktivně dětem pomáhají v rámci prevence preventivní programy. Jak jsme již psali v předešlé kapitole, prevence je velmi důležitou součástí procesu vzdělávání. Vytvoření zásad pro bezpečné užívání sociálních sítí dětmi v domácnosti i ve školských zařízeních může předejít rizikovému chování. V této podkapitole se budeme věnovat preventivním programům/projektům, které v rámci vzdělávání seznamují děti s možnými riziky sociálních sítí a udělují cenné účinné rady. Nejvíce nás zaujaly projekty E-bezpečí, Nebud' obět', Dětské krizové centrum a projekt Bezpečný internet.cz, o kterém se zmíníme v kapitole 2.2.

A) Projekt E-bezpečí

Zaujal nás projekt E-bezpečí, který patří ke klíčovým projektům Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. K založení došlo již v roce 2008, realizované Centrem prevence rizikové virtuální komunikace (Centrum PRVoK) a spolupracuje například s linkou bezpečí, Policií České republiky a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Projekt se specializuje na osvětu, prevenci, vzdělávání a výzkum. Vytváří akce pro různé cílové skupiny, do kterých řadíme jak žáky a rodiče, také i učitele, policisty a metodiky prevence. Jak jsme se zmínili v předešlé podkapitole, projekt se zaměřuje především na rizika spojená s využíváním sociálních sítí, rizikové chování, online bezpečnost, odhalování pachatelů trestné činnosti, detekci chování online agresorů apod. Na webových stránkách projektu nalezneme online poradnu, která může pomoci včas dítěti ve vypjatých situacích, dále informace a články o nebezpečných jevech, odborné studie, výzkumné zprávy a tiskoviny (E-bezpečí.cz, 2008–2020).

B) Nebud' obět'

Za zajímavý projekt považujeme i projekt Nebud' obět' aneb Rizika internetu a informačních technologií, z.s. Vznikl již v roce 2009 a je zaměřený na Moravskoslezský kraj. Jako jediná organizace v rámci Moravskoslezského kraje zaměřující se na minimalizaci

rizik internetu a komunikačních technologií, opakovaně aktivně zapojuje jejich primární cílovou skupinu, a to žáky 2. stupně ZŠ a studenty SŠ a učňovských oborů. Mezi základní aktivity organizace patří tvorba komiksů, přednášky a vzdělávací akce, školení pro cílové skupiny, projektové dny na ZŠ a realizace projektů, natáčení tematických videoklipů a pečování o skupinku na sociální síti Facebook (Nebud' oběť!, 2010–2020). Organizace nabízí své služby zdarma a podporuje různorodé organizace, které pracují s mládeží, od škol, knihoven až k pěstounským rodinám a dětským táborem. Doposud vytvořila několik projektů, jedny z nejzásadnější jsou: Facebook vs. Fakebook, Nebud' oběť, Řidičský průkaz internetového surfaře a S kyberšikanou v duši. Důraz je tedy kladen na sociální síť, kyberšikanu, sexting a kybergrooming (Nebud' oběť!, 2010–2020).

C) Dětské krizové centrum

Dětské krizové centrum (dále jen DKC) je nezisková nestátní organizace, u jejího zrodu stál profesor MUDr. Jiří Dunovský DrSc. v roce 1992, spolupracující s dalšími neziskovými organizacemi, školami a školskými institucemi (dětské domovy a dg. Ústavy), policií, zdravotnickými zařízeními (pediatři, psychiatři a kojenecké ústavy), orgány sociálně-právní ochrany dětí a jiné. DKC poskytuje odbornou pomoc zanedbávaným, sexuálně zneužívaným či týraným dětem a jako jediné pracoviště v České republice je specializované na pomoc sexuálně zneužitým dětem. Kromě poskytování služeb ohroženým dětem a jejich rodinám, se snaží DKC působit i v rámci prevence a vydávají různé preventivní materiály. Prevence je zaměřena hlavně na proces socializace, sociální integraci, sociální kompetence a dovednosti, změny podmínek dítěte, které ho ohrožují (Dětské krizové centrum 2020).

V souvislosti se sociálními sítěmi je nutné uvést pojem web 2.0, protože měl a má vliv na fungování a vytváření sociálních sítí. V následující podkapitole se na tento pojem zaměříme.

1.5 WEB 2.0

Antonín Pavlíček (2007) popsal Web 2.0 jako druhou generaci webových služeb, která lidem umožňuje spoluvytvářet a sdílet informace novým způsobem a to prostřednictvím sociálních sítí, či wiki systémů. Můžeme zde zařadit jak české sociální síť, konkrétně Stream.cz a Wikipedie.cz, tak i sociální síť jako je Facebook, Youtube a Twitter, na které se blíže zaměříme ve třetí kapitole. Dle Bednáře (2011) vytváří Web 2.0 prostor pro sdílenou společnou tvorbu webových stránek zaregistrovanými uživateli, typickým příkladem je Wikipedia.org. Nikdo neručí za správnost/pravdivost obsahu. Nezaregistrovaný uživatel

se však nemůže podílet na obsahu, je tedy pouze pasivním čtenářem. Martin Jelínek ve svém článku z roku 2015 označil termín Web 2.0 jako etapu vývoje webu od roku 2004 až po současnost. Obsah webových stránek byl nahrazen prostorem pro sdílení a společnou tvorbu.

Na charakterizaci webu druhé generace se autoři úplně neshodují, ale několik faktorů v něm spatřují všichni. Těmi faktory jsou: formátové sjednocení, koncentrace uživatelů a dat, producent/konzument, komunikační model many-to-many, uživatelé přidávající hodnotu a Long tail Efekt. Při využívání konkrétních webů jsou k dispozici typické nástroje. Na mysli máme takzvané folksonomy neboli štítky/tagy, které umožňují označení obsahu samotnými uživateli. Dalšími nástroji jsou mashup a reputační systémy. Nástroj pro syndikaci obsahu, což je způsob jak k uživatelům šířit internetem velké množství aktuálních informací, mění aktivní vyhledávání informací na automatické doručování. Posledními nástroji jsou podcasting a videocasting. Výstup je označován pojmem tag cloud, který obsahuje klíčová slova na jednom místě, kde připomínají mrak. Návštěvnost webu uživateli souvisí s popularitou jednotlivých dokumentů. Kombinaci dat z více zdrojů do jednoho uceleného celku zajišťuje webová aplikace mashup. Nástroj reputační systémy slouží ke zjištění důvěryhodnosti tím, že zaznamenávají historii hodnocení konkrétních uživatelů v rámci komunity, nemusejí však sloužit pouze k hodnocení osob, ale dají se využít i například k ohodnocení obchodů (Pavlíček, 2010).

Web 2.0 learning je atraktivní hlavně pro učitele a to zejména díky nástrojům, které jsou zdarma a uživatelsky velmi přívětivé. Z původních dvou tisíc nástrojů bylo analýzou vybráno 212, které mohou být efektivně využívány učiteli i žáky. Následně jsou rozděleny do 32 skupin, které jsou vhodně uspořádány do 14 kategorií – nástroje pro práci se zvukem, s daty, s videem, umožňující práci s obrázky, nástroje založené na diskuzi, pro tvorbu prezentací, testů, knih a animací dále pro tvorbu webových aplikací, sociální sítě, pro záznam událostí, pro organizaci a sdílení materiálů, tuteurské nástroje a nástroje pro 3D modelování (Bower, 2015). Díky nim může učitel vytvářet kreativní a kvalitní online vzdělání. Přitom si žák zachová velkou míru svobody a učitel nabízí snadný a řízený přístup k výuce (Kovalík a et., 2014). V současné době se k Webu 2.0 stále více používá synonymum interaktivita (Tu a et., 2012). Jan Princlík (2013) píše o Webu 2.0 jako o revoluci v procesu vzdělávání. V pedagogických kruzích je na tento web nahlíženo dvěma způsoby: jedna skupina na něj nahlíží pozitivně, jako na obohacení a zefektivnění výukového procesu, ale druhá skupina nahlíží zcela opačně. Pedagogové se bojí rychlého pokroku moderních technologií, který odstraní lidský faktor v působení učitele na žáky. Zakladatel sociální sítě

Classroom 2.0 a jiných vzdělávacích projektů pro web 2.0 Steve Hargadon se vyjádřil o webu 2.0 jako o významné součásti vzdělávání zítřka.

V této kapitole jsme si shrnuli sociální sítě jako takové. Od vymezení sociálních sítí, základních znaků a rozdělení, přes pozitiva, rizika, prevenci a bezpečnost dětí, až k popsání Webu 2.0 a dalším logickým krokem, tedy i další kapitolou bude teorie vzdělávání.

2. VZDĚLÁVÁNÍ

V minulosti se značně měnily názory a představy jak lze ovlivňovat proces vzdělávání. Tato problematika se stala ještě diskutabilnějším tématem s rozvojem moderní technologie. Při začlenění technologie do výuky se rozlišují dva vzdělávací přístupy: konstruktivní a instruktivní (Brdička, 2008).

V této kapitole se zaměříme na vymezení procesu vzdělávání popsáním vývoje vzdělávacího instruktivního a konstruktivního přístupu a prostředí, tzv. konektivismus. Také si uvedeme aktéry vzdělávání, na které navážeme Bloomovou taxonomií. Vzdělávání je proces aktivního a uvědomělého získávání informací a vědomostí, jejich následného sdílení a předávání dalšímu člověku. Vzdělávání zprostředkovává člověk člověku, či pomocí techniky člověku (např. v rámci e-learningových kurzů, na které se zaměříme v podkapitole 3.3.1 – Systémy pro řízení výuky).

2.1 Vývoj vzdělávacího přístupu a prostředí

Dějiny nám ukazují vývoj nejen v přírodních vědách, ale i samotné vzdělávání prošlo dlouhou cestou evoluce. Od křídý a uhlu jsme se přesunuli k elektronickému vzdělávání. S rozvojem sociálních sítí a začlenění moderní technologie do vzdělávání, se dle Brdičky (2008) stala problematika vzdělávání ještě diskutabilnějším tématem. Ve výuce se rozlišují dva směry/přístupy: instruktivní a konstruktivní.

Tabulka č. 1: Vzdělávací přístupy (B. Brdička, 2008)

Instruktivní přístup (tradiční)	Konstruktivní přístup (pokrokový)
Pevné osnovy a standardy	Tematický učební plán
Učitel je nejvyšší autorita	Učitel je pomocník a průvodce učivem
Zdrojem informací je učitel	Kdokoliv může být zdrojem informací
Učení drilováním	Učení pochopením souvislostí
Testování a známkování	Slovní hodnocení
Všichni dělají totéž	Individuální a týmové úkoly
Převládá pasivní přístup	Převládá aktivní přístup
Cílem konkrétní znalosti	Kritické myšlení, samostatné rozhodování

Brdička tvrdí, že v českém školství stále převládá instruktivní přístup. Dle něj vzdělávání nelze definovat pouze dvěma přístupy. Důležitým faktorem je i vliv prostředí. Vzdělávání definuje více teoretických koncepcí. Než začaly moderní technologie ovlivňovat vzdělávání, byly vyvinuty tři koncepce učení, a to kognitivismus, behaviorismus a konstruktivismus (Brdička, 2008).

V posledních letech se vlivem moderních technologií musela vytvořit koncepce, která by tyto technologie začlenila do vytváření vzdělávacího prostředí, tzv. konektivismus. Konektivismus tedy můžeme popsat jako teorii vzdělávání v prostředí sociálních sítí. „Konektivismus má přímý dopad na vzdělávání a výuku, protože funguje jako teorie učení. Konektivismus tvrdí, že učení v 21. století se změnilo díky technologii, a proto se také změnil způsob, jakým učíme“ (Downes, 2014).

Tabulka č. 2: Teorie vzdělávání (B. Brdička, 2008)

	Kognitivismus	Behaviorismus	Konstruktivismus	Konektivismus
Princip	Strukturované programovatelné poznávání	Černá skříňka – koumá se jen vnější chování	Individuální poznání založené na sociálním principu	Chápání informačních struktur v síti
Proč	Řízené poznávání navazující na předchozí znalosti	Metoda cukru a biče	Osobní nasazení, sociální a kulturní prostředí, aktivizace	Různorodost sítě umožňuje najít pro sebe nejvhodnější cestu
Funkce paměti	Kódování, ukládání, vybavení	Opakovaná zkušenost	Znalosti dynamicky konstruovány na základě předchozích	Znalosti konstruovány na základě dynamicky se měnící sítě
Jak	Definování cílů podle osnov, plnění plánů, ověřování	Podnět, reakce	Vlastní zájem, osobní kontakt s lidmi	Aktivní účast v síti
Metoda	Učení z paměti, procvičování, zkoušení	Plnění úkolů (dril)	Řešení problémových úloh	Komplexní přístup využívající rozličné zdroje

2.2 Sociální sítě a aktéři vzdělávání

Děti dnešní doby lze označit za digitální generaci (B. Brdička popisuje ve svých člancích nynější generaci, jako síťovou, 2008). Bezespору můžeme prohlásit, že dnešní doba je ovlivněna elektronizací a automatizací věcí. Děti jsou dnes již od nejútlejšího věku obklopeny a ovlivněny moderní technikou. I na základních školách se prosazuje digitalizace a děti si místo učebnic nosí tablety. Zda je to vhodné pro jejich vývoj ukáže čas. V dalším případě musíme zmínit i změny v chování dětí, jejich schopnost uznávat autority a ctít hodnoty. Děti jsou odrazem nás samých, vidí, co dělají dospělí a snaží se je napodobit. Je nutné se rozhlédnout kolem sebe a posoudit, s kolika pozitivními či negativními vlivy se setkáváme. Současná generace, tak jako každá následující, je jiná než ta předchozí, jak nám přehledně ukazuje následující obrázek.

Obrázek č. 1 – Evoluce generací (Oblinger & Veen, 2005)

Marc Prensky (2009) publikoval článek v čísle Innovate (únor/březen, 2009), ve kterém se doporučuje zabývat vlivem technologií na vývoj osobnosti, na rozvoj tzv. „digitální moudrosti“. Tvrdí, že: „*Technologie samotné nikdy nemohou nahradit intuici, dobrý úsudek, schopnost řešit problémy či morální směřování. V nepředstavitelně komplexní budoucnosti však nebude mít sebeinteligentnější jedinec bez přístupu k nástrojům digitálního světa šanci vyrovnat se třeba i méně schopným účastníkům sítě.*“

Tabulka č. 3: Život bez/s technologiemi (M. Prensky, 2009)

Život bez technologií	Všudypřítomné technologie
Primárním zdrojem informací je kniha, kde dominantní přístup je čtení	Primárním zdrojem informací je displej, u kterého je dominantním přístupem prohlížení obrázků.
Komplikované hledání informací	Snadné hledání informací
Nápady lze ověřovat jen v okruhu blízkých lidí	Nápady lze ověřovat v širokém okruhu lidí
Nutnost spoléhat jen na vlastní hlavu	Mnoho dostupných dat využitelných při rozhodování
Podmínky pro vlastní rozhodování omezeny	Vlastní úsudek podmíněn digitální moudrostí
Možnosti simulace dopadu rozhodnutí omezeny	Snadná možnost simulace dopadu rozhodnutí
Komplikované zprostředkování poznání jevů existujících mimo dosah našich smyslů	Snadnější zprostředkování poznání jevů existujících mimo dosah našich smyslů

Dále se zaměříme na jednotlivé aktéry vzdělávání.

2.2.1 Žák a sociální síť

Žáci nejčastěji komunikují se svými vrstevníky a domlouvají si aktivity skrz sociální síť. Problémy mohou nastat v momentu, kdy žáci nevyužívají sociální síť ke vzdělávání, ale spíše na mimoškolní aktivity. Vinu na tom má i nízké povědomí o tom, jak se sociální síť dají využít ke vzdělávání. I přes modernizaci mnohých škol, si většina z nich nemůže zajistit interaktivní pomůcky, na kterých by žáci mohli používat sociální síť pro vzdělávací účely. Pozitivní stránkou internetu a sociálních sítí je bezproblémový přístup k informacím. Žáci vnímají sociální síť a internet jako takového rádce, získávají různorodé informace a zjišťují důležitá fakta (Karásková Ulbertová, 2012).

2.2.2 Učitel a sociální síť

Není pravidlem, aby se všichni pedagogové s dlouhou pracovní zkušeností vyhýbali trendům a vývojem techniky, přesto by bylo vhodné zvýšit povědomí o možnostech využívání sociálních sítí ve vzdělávání. Vzhledem k postupnému omlazování pedagogických kolektivů, lze předpokládat čím dál větší zapojení techniky, včetně sociálních sítí, do vzdělávání žáků. Dle B. Brdičky (2008) aby byl učitel schopný vzdělávat, napomáhat a kladně působit na současnou generaci žáků, musí držet krok s dobou a zaintegrovat moderní

technologie do svých kompetencí a tím propojit všechny specializace (technologicko-pedagogicko-předmětové znalosti). Důležité pro učitele je vytvoření virtuálního vzdělávacího prostředí, kde si jednak každý z nich může vytvořit osobní vzdělávací prostředí a zároveň se svými poznatky podílet na rozvoji kolegů. Každý učitel musí vědět, kdy a proč se mají žáci naučit danou látku nazpaměť. Vysvětlit žákům proč se mají učit, i když si učivo mohou lehce najít na internetu. Učitel by měl najít rovnováhu mezi budováním kompetencí potřebných pro život v tomto století a orientací na faktické znalosti. Cílem učitele by mělo být dovézt žáky k nejvyššímu možnému stupni/úrovni myšlení, k tzv. funkční gramotnosti. Můžeme to nazvat vyšší formou myšlení, ale jde v podstatě o vyšší stupně Bloomovy taxonomie, na kterou se později zaměříme. Za největší problém našeho současného školství považuje Brdička to, že jsme stále zaměřeni na učení velkého množství encyklopedických znalostí, ale nestačilo by mít toho v hlavě méně? A není důležitější než "tzv. biflování" učiva umět získat informace, zpracovat je a vhodně použít a ještě jevit zájem o další?

2.2.3 Rodiče a sociální sítě

Postoj rodičů k sociálním sítím je dvojstranný. Většina z nich získávala zkušenosti s informační technikou až v dospělosti. Přesto jsou schopni se aktivně zapojit do běhu sociálních sítí. Prakticky každodenně používají sociální sítě ke komunikaci a získávání informací. Nelze všechny rodiče paušalizovat, avšak můžeme předpokládat, že možnost využívat sociální sítě pro vzdělávání dětí pro ně není běžné. Většina rodičů sociální sítě označuje za nebezpečné, protože si jsou vědomi rizik, která jsou na sociálních sítích, které jsme probrali v podkapitole 1.4. Zajímavé ale je, že i když jsou si rodiče těchto rizik dobře vědomi, většina z nich neumí nebo se ani nesnaží své děti na internetu chránit, jak jsme si nastínili již v kapitole o prevenci. Jen velmi málo rodičů má přehled, jaké stránky na internetu jejich děti navštěvují, zda používají pravidla pro zajištění soukromí a jaké informace na sítích sdílejí (Slavík, 2010). Pro takové rodiče je skvělým pomocníkem projekt Bezpečný internet.cz. Poskytuje doporučení, rady a zkušenosti provozovatelů nejnavštěvovanějších internetových služeb. Ukazuje rodičům, ale i širé veřejnosti rizika spojená s užíváním internetu a způsoby jak se účinně bránit (Bezpecnyinternet.cz, 2019).

Jak jsme již předeslali v podkapitole 2.2.2, cílem učitele by mělo být dovézt žáky k funkční gramotnosti neboli vyšší formě myšlení. Jde v podstatě o vyšší stupně Bloomovy taxonomie, na kterou se nyní zaměříme.

2.3 Bloomova taxonomie

Klíčovým nástrojem strukturování a porozumění procesu učení se stala Bloomova taxonomie vzdělávacích cílů, se kterou přišel B. Bloom již v roce 1956 (Churches, 2009). Taxonomie se stala základem moderních výukových metod. Jak jsme již předeslali dříve, žáci by měli být učitelem dovedeni k nejvyšší možné úrovni myšlení, aby se ale žák k ní dostal, musí zvládnout i ty lehčí úrovně taxonomie (Taxonomie, 2013).

Bloom navrhl 6 úrovní – znalost, pochopení, aplikace, analýza, syntéza a vyhodnocení. Základní princip této teorie je jednoduchý. Znalost a pochopení faktů je základem vzdělávacího procesu, až schopnost aplikovat a analyzovat umožňuje tvorbu něčeho nového (syntézu). Pouze nejvyšší úroveň taxonomie – schopnost hodnotit kvalitu i svých existujících výtvorů dovoluje nepřetržité sebezdokonalování, což je jeden ze základních požadavků 21. století. Na rozdíl od Bloomovy doby se nyní vzdělávání odehrává v digitálním prostředí, a proto se přistoupilo k revizi původní taxonomie. Zaměnila se podstatná jména za akčnější slovesa: pamatovat, pochopit, aplikovat, analyzovat, vyhodnotit a vytvořit. Pedagog Churches klade důraz na kooperaci v učení, která sice není nedílnou součástí procesu, ale může mít několik forem i její hodnota se může měnit. Je součástí každého stupně procesu, zvyšuje množství získaných informací a vědomostí. Právě spolupráce může pomoci postoupit na vyšší úroveň v taxonomii. „*Spolupráce není dovednost 21. století, ale je to jeho základ.*“ (A. Churches, 2009) Stalo se tedy to, že na vrchol pomyslné pyramidy se dostala skutečná tvorba a jak jsme se již dříve zmiňovali, cílem učitelů je přivést žáky k nejvyšší možné úrovni myšlení neboli funkční gramotnosti (Brdička, 2008).

Představili jsme vývoj vzdělávacího prostředí, vztahy několika typů sociálních skupin vs. sociální sítě a navázali jsme Bloomovou taxonomií. V následující kapitole se budeme zabývat konkrétními sociálními sítěmi ve vztahu ke vzdělávání.

3. SOCIÁLNÍ SÍTĚ VE VZDĚLÁVÁNÍ

Mladá generace používá sociální sítě nejenom pro volnočasové aktivity, jako je hraní internetových her a komunikace s vrstevníky, ale i pro vzdělávání. Učení pomocí sociálních sítí ovšem nespočívá pouze v tom, že žák sedí u počítače, je připojen na sociální sítě a probíraná látka se na něj "hrne". Primární výhodou využívání sociálních sítí pro vzdělávací účely je snadnější spolupráce mezi spolužáky. Nejčastěji si v rámci skupin na sociálních sítích preposílají probíranou látku a diskutují nad ní. Další způsob, jak zapojit sociální sítě do vzdělávání, může vytvořit učitel pomocí dohlížení a usměrňování probíhajících diskuzí mezi žáky. Dále je možné, aby učitel převzal aktivní iniciativu a předával žákům učební materiály nebo zveřejňoval novinky, týkající se výuky, na svém sociálním účtu. Žáci mohou sociální sítě využívat i ke svému vlastnímu výzkumu, například na stránce *my.surveo.com* vytvořením anonymního online dotazníku, který následně rozesílají prostřednictvím sociálních sítí (Zounek a kol., 2016). O této metodě se více rozepíšeme v podkapitole 5.3.

3.1 Klasické sociální sítě

Za klasické sociální sítě můžeme označit takové sítě, které jsou schopny mezi sebou propojovat uživatele a zprostředkovávat jim vzájemnou komunikaci, sdílet jejich názory a poznámky. Facebook, Twitter a Youtube jsou sociální sítě, které jsou u nás stále jedny z nejvyužívanějších, a proto se na ne níže zaměříme.

3.1.1 Facebook ve vzdělávání

Facebook je v dnešní době nejrozšířenější sociální sítí na světě. Svědčí o tom především obrovský počet aktivních uživatelů, který byl v únoru 2019 vyčíslen na 2,7 miliardy (Sochůrková Frascona', 2019). Facebook byl založen skupinou studentů z Harvardské univerzity v roce 2004. Mezi zakladatele patří M. Zuckerberg, D. Moskowitz, Ch. Hughes a E. Saverin. První funkcí Facebooku byla pouze školní ročenka (Rulf, 2013), ale postupem času se systém vyvíjel a přidávali se další funkce. V té době byl Facebook uzavřenou sociální sítí pouze pro studenty Harvardu. Ovšem rychle se rozšířil i na další univerzity, konkrétně na Columbijskou, Stanfordskou a Univerzitu Yale. Následně se Facebook rozšířil nejen do dalších univerzit Spojených států, ale i do evropských vysokých škol. Od roku 2006 je Facebook přístupný všem uživatelům starších 13 let. Facebook umožňuje registrovaným uživatelům komunikovat mezi sebou a sdružovat se do skupin. Žáci mohou vytvářet uzavřené skupiny pro jednotlivé třídy, kde si mohou vyměňovat informace, fotky, odkazy a poznatky o vyučovaných předmětech a pomáhat si při řešení společných úkolů. Za důležité můžeme

pokládat i vytvoření událostí, které žákům připomenou např. důležité termíny zkoušek. Učitelé mohou žákům vkládat materiály k učivu, dohlížet nad řešením domácích úkolů a nad informacemi, které žáci veřejně sdílí. Důležitou složkou třídní skupiny je komunikace mezi žáky i se svými učiteli, může se jednat o soukromé, či skupinové zprávy. Komunikovat mohou i pomocí aplikace Messenger. Školy mnohdy využívají Facebook jako prezentační nástroj, kde představují svou školu a školou pořádané akce (Zbiejczuk, 2011).

3.1.2 Twitter ve vzdělávání

Twitter je další velmi oblíbenou sociální sítí. Pro začínající uživatele této sítě se může Twitter zdát nepřehledný a zmatečný. Přesto si drží popularitu a stále více uživatelů si zakládá vlastní profily. Hlavní myšlenkou Jacka Dorseyho (2006) bylo nahradit Twitterem klasické SMS zprávy (Help Center, 2018). Twitter se používá pro komunikaci s dalšími uživateli, slouží jako zdroj informací a zábavy. Twitter může sloužit pro sledování jiných uživatelů, kteří sdílejí zásadní okamžiky ze svých životů. Tuto sociální síť hojně využívají i firmy, či sportovní celky a to hlavně pro svou propagaci (Prokop, 2009).

Twitter je stejně jako Facebook mezi žáky často užíván pro vzdělávání díky usnadnění vzájemné komunikace a předávání si potřebných informací. Stejně tak s ním pracují učitelé, kteří pomocí Twitteru mohou lépe kontaktovat své žáky a sdílet s nimi učební materiály. Christine Boyer (2016) díky používání Twitteru učí své žáky nezbytné dovednosti, které uplatní nejen ve škole. Uvádí 4 hlavní důvody, proč je podle ní dobré užívat již zmíněný Twitter ve vzdělávání: spojení s rodiči, rozšíření zdi třídy, provádění výzkumu a spojení s dalšími, kteří jeví stejné zájmy.

3.1.3 Youtube ve vzdělávání

YouTube byl založen roku 2005 tehdejšími zaměstnanci PayPal S. Chenem, Ch. Hurleyem a J. Karimem. Jan Rylich (2007) označuje YouTube jako ideální příklad Webu 2.0, o kterém jsme psali již v podkapitole 1.5, svým multimediálním obsahem se řadí mezi takzvané obsahově založené sítě zmíněné v podkapitole 1.2.2. Registrovaní uživatelé zde mohou nahrávat svá vlastní videa, sledovat videa jiných uživatelů YouTube a sdílet je dál. Registrovaný uživatel ke svému profilu dostane i tzv. kanál, který je jeho osobní a zde může nahrávat vlastní vytvořená videa. Na portálu Youtube.com je nepřehledné množství videí a spousta z nich je určena pro edukaci. Za průkopnický edukační kanál považujeme YouTube Learning. Jedná se o tzv. „globální videoučebnu“. Můžeme zde v podstatě najít vyučovací videa ke všem tématům, která se učí na školách. Video si může uživatel pustit

kdekoliv na světě, tedy i pro svou sebeedukaci doma, nebo je možné použít přímo ve vyučovacích hodinách pro obohacení výuky. Uživatelé si mohou videa na tomto kanálu filtrovat nejen podle oboru, ale také podle jejich úrovně vzdělání a obtížnosti látky. Lidé, kteří videa tvoří, jsou většinou univerzitní profesori a odborníci ve svém oboru (YouTube, 2019).

3.2 Vzdělávací sociální síť

V předchozí podkapitole Sociální síť ve vzdělávání jsme se zaměřili na klasické sociální síť, jako je Facebook, Twitter a Youtube. V této poslední podkapitole teoretické části práce si nejprve popíšeme několik funkcí vzdělávacích sociálních sítí. Dále vysvětlíme systémy řízení výuky a podrobněji si rozebereme E-learning a Learning Management System. Poté plynule přejdeme na konkrétní sociální síť.

Podle Nádvorníka (2009) jsou vzdělávací sociální síť velkým přínosem. Učitelé díky těmto sítím vytváří pro žáky zcela nové vyučovací prostředí. Díky snadné dostupnosti se mohou žáci spojovat nejen mezi sebou, ale komunikovat rovnou i s učiteli. Sociální síť mohou zlepšit nejen vztahy mezi žáky, žáky a učiteli, ale i mezi rodiči a učiteli. Takovéto sociální síť by měly splňovat několik funkcí:

- **s ohledem na žáka** – např. přehled důležitých akcí během roku (termíny písemek a zkoušek),
- **s ohledem na učitele** – např. místo, kam může pedagog vkládat pracovní listy, výukové materiály a uvádět aktuální informace (např. fotografie z výletů),
- **s ohledem na rodiče žáka** – síť by měla rodičům umožnit přehled výsledků žáků v podobě známek, učební plány a informace o dění ve škole; rodiče by měly mít možnost komunikovat s učiteli i se svým dítětem,
- **síť, která by mohla nahradit školní intranet, by měla obsahovat např. tyto informace** – zápisy z porad, školní noviny, aktuální informace o finanční situaci, výsledky olympiád a soutěží,
- **s ohledem na veřejnost** – pokud je vzdělávací síť dostupná na internetu může sloužit jako prezentace školy; i bez uživatelského účtu mohou být základní informace veřejné (kontakty na školu, informace např. o termínech a přijímacích zkouškách).

3.2.1 Systémy pro řízení výuky

Pro práci pedagogů jsou důležité, jak sociální sítě, tak i systémy pro řízení výuky. Tyto systémy slouží jako pomoc pedagogům a pomáhají zkvalitňovat výuku (Maněna a kol., 2015). V následujících odstavcích se zaměříme na velmi využívanou formu výuky a to e-learning. Dále si objasníme pojem Learning Management Systém (dále jen LMS), který spravuje jednotlivé e-learningové kurzy. Následně se budeme zabývat některými typy LMS a závěrem se budeme věnovat nejrozšířenějšímu systému Moodle.

A) E-learning

Pro e-learning existuje několik definic, které se v průběhu posledních desetiletí měnily. Podle Jana Wagnera je e-learning „*vzdělávací proces, využívající informační a komunikační technologie k tvorbě kursů, k distribuci studijního obsahu, komunikaci mezi studenty a pedagogy a k řízení studia.*“ (Wagner, 2004) Naproti tomu Barešová definuje tento vzdělávací proces následovně: „*E-learning může být charakterizován jako vzdělávací proces, který je spojen s počítači a všemi ostatními informačními a komunikačními technologiemi. Realizuje se v nějakém vzdělávacím prostředí, kde probíhá určité vzdělávání za účelem vzdělávacích cílů.*“ (Barešová, 2003, s. 26)

Z těchto dvou definic můžeme vyvodit několik tezí a to, že e-learning je součástí informačních a komunikačních technologií. Pomáhá zlepšovat a zkvalitňovat výuku. Slouží tedy především k předávání informací a komunikaci účastníků e-learningu mezi sebou. E-learning můžeme použít jako doplnění výuky, nebo jako její úplné nahrazení. Každý nově vytvořený e-learningový systém má svého správce, který vytváří vyučovací kurzy, vkládá materiály, zahajuje a ukončuje jednotlivé kurzy a povoluje ostatním uživatelům účastnit se kurzů a vkládat studijní materiály, které jsou následně dostupné všem dalším uživatelům. Na Univerzitě v Illinois v 60. letech, kde byla vytvořena první počítačová síť, zároveň vznikl e-learning. Díky této počítačové síti se začaly šířit vzdělávací materiály mezi studenty a také to umožňovalo komunikaci mezi studenty a pedagogy. Součástí systému byly chaty, vzdělávací hry a on-line testování. Největšího pokroku se výuka pomocí e-learningu dočkala až na počátku 90. let díky rozvoji internetu a rychlému přenosu dat. Základem se stal elektronický výukový kurz „e-kurz“ (Princlík, 2013).

Dále se budeme věnovat aplikacím Learning Management System (dále ve zkratce LMS), díky nimž se prostřednictvím speciálních programů jednotlivé e-learningové kurzy vytváří a spravují.

B) Learning Management System

Learning Management System, ve zkratce LMS, jsou zpravidla jednoduché počítačové aplikace, které mají za úkol zjednodušení, zdokonalení a zefektivnění systému výuky a vzdělávání ve školách a internetových E-learningových kurzů. Součástí LMS jsou většinou také online kurzy, diskuzní fóra, chaty mezi pedagogy a žáky. Mezi další základní funkce patří správa a evidence žáků a kurzů, katalog výukových kurzů, správa studijních plánů, hodnocení žáků, testování žáků, komunikační nástroje, úložiště výukového obsahu aj. LMS vznikl v roce 1999. Pro tento systém je typické pojetí „anywhere and anytime“, je tedy dostupný 24 hodin denně, 7 dní v týdnu a 365 dní v roce prostřednictvím internetu. Dále zde najdeme materiály pro studenty, on-line i off-line výukový obsah, nástroje pro hodnocení studijních výsledků a zpětnou vazbu (Maněna a kol., 2015).

Na českých univerzitách se využívá několik typů LMS systémů, např. LMS Moodle, LMS BlackBoard nebo také LMS Unifor. V České republice vévodí systém LMS Moodle. Mezi nejpoužívanější LMS systémy v zahraničí patří Moodle, BlackBoard nebo Google Classroom. Následně se zaměříme na některé z výše uvedených systémů.

LMS Moodle

Tento vzdělávací systém pro řízení výuky byl založen v roce 2002 a dnes se užívá prakticky po celém světě. Pro svoji jednoduchost a přehlednost jej využívají jak pedagogové, žáci tak i všichni ti, kteří se chtějí učit novým věcem. Autorem je Martin Dougiamas, který vývoj Moodlu řídí dodnes. Hlavním principem vývoje je dívat se na vzdělávací obsah z pohledu učícího se a aktivně jej zapojovat do výuky. Charakteristickým znakem je změna úlohy učitele, který se mění z poskytovatele znalostí na moderátora diskuze. Ten pomocí těchto diskuzí a spousty jiných činností usměřňuje studenty a směřuje je k tomu, aby dosáhli očekávaných vzdělávacích cílů (Drlík, 2013).

Odborná skupina složená z Andrlého a Markové (2012) se zabývala pojmem Moodle, který se skládá z počátečních písmen těchto slov: Modulat Object Oriented Dynamic Learning Enviroment, v překladu Modulární objektově orientované dynamické prostředí pro výuku Moodle doplňuje přímou výuku a nabízí vytvoření individuálních kurzů od jednotlivých

učitelů, tříd a skupin. Základním prvkem je kurz, do nějž pedagog vkládá materiály, obrázky a testy, ale také úkoly. Každý Moodle je dostupný prostřednictvím webového prohlížeče. Abychom se mohli zapojit do výuky, musíme se nejprve registrovat a vytvořit si účet. Registraci zajišťuje uživatel s oprávněním, například administrátor nebo tvůrce kurzu. Po registraci je vytvořen profil, ve kterém jsou zobrazeny osobní a kontaktní údaje. Po přihlášení se uživateli zobrazí titulní strana, která je běžně rozdělena na tři části. Na levé a pravé straně webové stránky se nachází bloky, které již definoval správce systému. Uprostřed webové stránky se nachází přehled jednotlivých kurzů.

System Moodle je dnes nejvíce používán na základních a středních školách, ale setkáme se s ním i na mnohých univerzitách, např. Univerzita Karlova, Univerzita Palackého, Česká zemědělská univerzita v Praze, aj. Dále se s ním můžeme setkat také ve veřejných institucích a firmách, které se zabývají vzděláváním (Drlík, 2013).

Google Classroom

Google Classroom slouží spíše jako e-learningový podpůrný nástroj klasické výuky. Nemůžeme jej považovat za plnohodnotný systém. Prostřednictvím Google Classroom lze komunikovat, zadávat úkoly, klást otázky a zveřejňovat obsah učiva. (Maněna a kol., 2015). Studenti mohou v rámci kurzu, který je tvořen streamem, spravovat dokumenty a vkládat komentáře. Dle Bouchnera (2014) Google Classroom skýtá jistá omezení při používání v rámci výuky. V systému chybí možnost strukturovat obsah výuky, přehled statistik, testování uživatelů a následná komunikace v diskuzních fórech. Další omezení se skrývá v chybějící možnosti evidence známek a studijních výsledků

3.2.2 Edmodo

Edmodo je zahraniční sociální síť vytvořená v roce 2008 Jeffem O'Haraem a Nicem Borgem. Najdeme ji na webových stránkách: www.edmodo.com. Sociální síť Edmodo je na stejné bázi jako je sociální síť Facebook, jeho prostředí je lehce ovladatelné. Užívání této sítě je zcela zdarma a je vytvořená výhradně pro výuku. Jediná nevýhoda pro některé žáky může být v jazyku, zatím je Edmodo dostupné pouze v anglickém jazyce (Strnadová, 2012).

Uživatelé Edmoda jsou rozděleni do virtuálních tříd, kde mohou žáci a učitelé sdílet materiály, poznámky apod. Při vstupu na webové stránky může být uživatel zaregistrován jako učitel, student nebo žák. Učitel pro svou registraci musí uvést svou emailovou adresu.

Hned po registraci musí být vytvořena třída, aby bylo možné získat přihlašovací kód, bez kterého není možné dále do třídy někoho zaregistrovat. Ihned po přihlášení se na stránce nachází tři záložky a to knihovna, kalendář a přehled známek. Učitelé mohou zadávat a opravovat úkoly, vytvářet testy žákům a následně i zapsat známky. Dále se na stránce objevuje upozornění na nové členy a na odevzdávání úkolů. Každý zaregistrovaný jedinec si může vložit svou profilovou fotografii. Následně v tomto programu lze najít i přehled ostatních tříd. Ve středu webové stránky jsou viditelné jednotlivé příspěvky, vložené ať administrátorem, tak i žáky (Bajer, 2012).

Moldřík (2013) uvádí jako výhodu Edmoda oproti iTřídě a Schoology v možnosti učitelů posílat zprávy rodičům. V rámci Edmoda v tzv. komunitě, stejně tak i u iTříd, mohou učitelé sdílet odkazy na materiály, vzájemně si radit a sdílet své zkušenosti. Učitelé si cení i možnosti hodnocení testů, které je jak bodové, tak i slovní. Učitelé mohou zastávat funkci administrátorů, kteří mohou vytvářet podskupiny, kontrolovat zadávání úkolů a řídit veškerou aktivitu ve skupině.

3.2.3 iTřída

V případě iTříd, můžeme hovořit jak o české sociální síti, tak i o LMS s výukovým prostředím. Prostředí iTřída je propojená s portálem *dumy.cz*, který skýtá pedagogům možnost využití přes 130 000 výukových materiálů. Je určen pro žáky a učitele, zároveň také pro přímou i nepřímou výuku. Tato sociální síť je pro uživatele zcela zdarma a je lehce ovladatelná pro všechny své uživatele. Je vytvořená pro žáky základních a středních škol. Na tomto portálu mohou žáci i pedagogové najít spousty vzdělávacích materiálů (Řezáčová, 2015).

Síť iTřída je přístupná z mobilního telefonu i notebooku, za předpokladu připojení k internetu. K používání této sítě je nutná registrace. Stačí zadat jméno a příjmení, emailovou adresu a následně zadat IČ školy a vytvoří se účet. Na hlavní stránce se objeví několik záložek. V případě, že uživatel klikne na záložku Třída, vytvoří se nová třída. Dále se již doplní jen název třídy a její popis. Jakmile jsou tyto body splněny, mohou se pozvat žáci do třídy a také se mohou importovat žáci z jiných již vytvořených tříd. V levé části obrazovky se objeví kolonky s názvem třídy, například biologie. Záložky pro zadání úkolů a testů jsou uprostřed stránky. Ke snadnějšímu zvládnutí úkolů může učitel vložit studijní materiály, odkazy a soubory dané problematiky, také zadá termín odevzdání úkolů. Ve stejném duchu funguje i záložka se zadáním testů. Následně se tyto události objeví na hlavní stránce třídy,

kteřou můžeme nazvat tzv. zdi. O té jsme psali v kapitole Klasické sociální sítě. Na zdi jsou poté vidět všechny zveřejněné informace jak od učitelů, tak i žáků. Na vložené příspěvky lze reagovat nebo je hodnotit. Učitel může s žáky komunikovat nejen přes informace vložené na hlavní stránku, ale i prostřednictvím soukromých zpráv. Nevýhoda je jen ta, že žáci mezi sebou nemohou komunikovat přes zprávy. Velkou výhodou je, že se žáci mohou připojit kdykoliv, hodnotit a psát vzkazy. Sociální síť ocení nejvíce žáci, kteří jsou dlouhodobě indisponováni a potřebují speciální péči, či mají individuální vzdělávací plán. Rodiče mají přehled o probíhající výuce a mohou kontrolovat, zda jejich dítě nezapomnělo na nějaký úkol (Křižko, 2013).

3.2.4 Schoology

Sociální síť Schoology se podobá síti Edmodo i iTřída, nabízí však daleko více možností využití. První možností je učitelem vytvořená skupina, kde žáci mohou sdílet odkazy, vkládat materiály kurzů a tvořit společné projekty. Druhá možnost skýtá vytvoření kurzů. Kurz je veden jako předmět, například kurz vlastivědy, kde učitel vytvoří jednotlivé třídy, kam následně vkládá odkazy a materiály k látce. Učitelé mohou kromě diskuzí a zadávání úkolů zakládat vlastní blogy a vytvářet události. Velkou nevýhodou této sítě je, že celý portál je jen v anglickém jazyce a používání je zpoplatněno (Moldřík, 2013).

Porovnání sociální sítě Edmodo, iTřída a Schoology

Na základě předchozích informací uvedeme shrnutí. Tyto tři sociální sítě jsou si velmi podobné ve svých funkcích. Jako velkou výhodu považujeme u iTříd, že je v českém jazyce a je velmi jednoduchá na ovládání jak pro žáky, tak i učitele. Není v ní však možnost vytvoření vlastního blogu, posílání zpráv mezi spolužáky a nemohou do ní vstoupit rodiče žáků. Stejně jako u iTříd není možné ani v Edmodu zobrazit rozvrh hodin či vytvoření blogu. To lze jen u Schoology. Avšak Schoology je zpoplatněna. Žáci by neměli mít problém s orientací u těchto tří sociálních sítí, neboť jsou všechny na podobném principu jako je sociální síť Facebook, která je stále nejnavštěvovanější sociální sítí na světě. V porovnání LMS systémů a sociálních sítí, lze říct, že sociální síť přináší uživatelům stále více výhod. Jak jsme již výše zmínili, studenti si sami mohou zakládat skupiny, kde sdílejí studijní materiály. Vše mají přehledně na jednom místě. Velkou výhodou sociálních sítí je upozornění na nové příspěvky. Při vyskytnutí problémů je následná komunikace rychlá a jednoduchá. Studenti si sami určí, co budou a nebudou s ostatními sdílet. U systémů LMS je komunikace daleko pomalejší a při vzniku problému musejí studenti déle čekat na odpovědi a tím možné

řešení. Tyto systémy jsou čistě jen nástrojem pro řízení výuky a studenti si nemohou určovat pravidla užívání, které jsou již dány administrátorem/správce systému. LMS spíše ocení učitelé, pro něž jsou tyto systémy velkým pomocníkem. Odpadá jim například zdlouhavé opravování testů a jejich následné vyhodnocování. Slouží zejména pro sdílení a získávání studijních materiálů od učitelů. Největší výhodu oproti sociálním sítím vidíme v zabezpečení těchto systémů. Tímto jsme uzavřeli teoretickou část bakalářské práce a následuje část praktická.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

V této části práce budeme vycházet z teorie jednotlivých kapitol. Praktická část se skládá ze 4 oddílů. V části zhodnocení aktuálního stavu budou představeny některé průzkumy, které již byly v předchozích letech provedeny. Druhá kapitola praktické části obsahuje charakteristiku výzkumného šetření (cíle, vzorek a metodu) a následně představíme vlastní výzkum (sběr dat), který byl proveden metodou dotazníku v elektronické formě. Poslední kapitolou je diskuze a zhodnocení výzkumného šetření, kde porovnáme výsledky vlastního průzkumu s výsledky provedenými v minulých letech.

4. ZHODNOCENÍ AKTUÁLNÍHO STAVU

Jak jsme již předeslali dříve, na začátku této kapitoly si představíme některé výzkumy o sociálních sítích a vybrané výsledky těchto výzkumů z minulých let, týkajících se jak základních, středních, tak i vysokých škol. Absolventských prací týkajících se tématu sociální sítě ve vzdělávání je již na webových stránkách theses.cz několik. Vybrali jsme z těchto webových stránek konkrétní práce, které byly tematicky vhodné pro naše cíle. Výzkum *Sociální sítě a jejich využití ve vzdělávání* od Martiny Rambouskové (2015) na základní škole, dále *Sociální sítě a jejich využití ve vzdělávání* od Jiřího Formana (2015) a nakonec *Sociální sítě ve vzdělávání* od Lucie Neumannové (2018). Výsledky těchto výzkumů porovnáme s výsledky vlastního dotazníkového šetření v kapitole Diskuze a zhodnocení výzkumného šetření.

Prvním vybraným výzkumem je výzkum *Sociální sítě a jejich využití ve vzdělávání* (Rambousková, 2015). Na její dotazník odpovídalo v hodině informatiky 30 studentů. Celých 77,67 % neznala žádnou z vybraných sociálních sítí určených pro výuku – Edmodo, iTřída a Schoology. Dále 88,33 % dotazovaných by bylo spokojeno, kdyby mohli používat sociální sítě ve výuce jako zpestření a zkvalitnění vzdělávání. U položky týkající se přihlašování do sociální sítě uvedlo 63,33 % respondentů, že by se chtěli do virtuální třídy zaregistrovat pomocí tzv. pozvánky. Do virtuální třídy by mohli žáci vstoupit na základě hesla a odkazu, který by obdrželi od učitele do své emailové schránky. Vstup rodičům by povolilo 10 žáků a 12 žáků by využilo možnost pracovat se sociálními sítěmi pro výuku i mimo školu. Nejčastější odpovědí pro funkce sociální sítě, která by v síti neměla chybět je rozvrh, který vyžaduje celých 73,33 % respondentů. Pro kalendář hlasovalo 13 žáků. Dvanáct žáků by využilo možnost propojení účtů na této síti spolu s jinou sociální sítí, např. Facebook apod. Polovina respondentů by v tomto prostředí ráda hrála hry. Většině dotazovaných žáků, tj. 83,33 % by nevadilo, kdyby sociální sítě, byly v cizím jazyce.

Druhý výzkum *Sociální sítě a jejich využití ve vzdělávání* (Forman, 2015). Byl určen pro věkovou kategorii 19-29 let, aby obsáhl jak studenty (72,41 %), tak i mladé již pracující jedince. Na dotazník odpovědělo 540 respondentů z celé ČR. Jedním z cílů bylo zjistit vztah respondentů ke vzdělávání na sociálních sítích. V položce týkající se důvodů využívání sociálních sítí většina respondentů uvedla, že využívají sociální sítě za účelem komunikace s přáteli. Polovina dotazovaných se vyjádřila, že užívají sociální sítě ze studijních důvodů a k vyplnění volného času. Dalšími podněty k užívání sociálních sítí jsou pracovních

povinnosti, získávání informací. Dva respondenti se shodli, že sociální sítě jsou pro ně zdrojem inspirací. Dále se objevil důvod nátlak okolí, plánování událostí, ze zvědavosti, koupě a prodej věcí. Pro existenci sociální sítě určené jen pro vzdělávání bylo 58,33 %, a jen 16,48 % znalo nějakou konkrétní vzdělávací sociální síť. Poslední otázkou se Forman ve svém výzkumu snažil zjistit, jaký je potenciál v sociálních sítích. Respondenti hodnotili potenciál od 1 (nejnižší) do 10 (největší potenciál). Nejvíce respondentů přiřadilo body 7 a 8, z čehož vyplývá, že sociální sítě pro ně skýtají poměrně slibný potenciál.

Posledním výzkumem ke srovnání je výzkum *Sociální sítě ve vzdělávání* (Neumannová, 2018). Zúčastnilo se ho 117 respondentů na vybraných základních školách v Šumperku, a to konkrétně 8. a 9. třídy. Nejčastěji využívané sociální sítě označili žáci Facebook, Youtube, Instagram a Twitter. Dotázaní také odpovídali, za jakým účelem využívají sociální sítě. Získaná data ukazují, že nejvíce žáci používají sociální sítě ke komunikaci s přáteli a spolužáky. Dále k vyhledávání toho, co je zajímavá.

Největší rozdíly jsou mezi jednotlivými školami u používání sociálních sítí ke komunikaci s učiteli. Na jedné škole prostřednictvím sociálních sítí žádný z žáků nekomunikuje se svými učiteli. Na druhé škole 76,8 % žáků s učiteli komunikuje pomocí sociálních sítí. Dalším dotazem bylo, jakým způsobem elektronické komunikace s učiteli/školou komunikují. Na jedné škole žáci komunikují jen pomocí emailů nebo vůbec. Na straně druhé nejčastěji žáci využívají školní informační systém (56 žáků), sociální síť a email. Žáci současně odpovídali na dotaz, kolik hodin strávených na sociálních sítích věnují přípravě do školy. Na první základní škole odpověděla 46 žáků, že přípravě do školy poskytují méně než hodinu a 15 žáků hodinu až dvě. Na druhé škole se 29 žáků věnuje přípravě hodinu až dvě, 17 méně než hodinu a 10 žáků 3–4 hodiny. Všichni žáci na obou školách mají jako třída vytvořenou skupinu na sociální síti, kde mohou sdílet materiály, seminární práce a mohou si pomáhat při plnění různých úkolů. Nejčastěji v těchto virtuálních skupinách sdílí seminární práce, vypracované úkoly, zápisy z hodin a materiály od učitelů. Na obou školách komunikují žáci nejčastěji formou soukromých zpráv. Na jedné škole dostávají žáci od učitelů studijní materiály i v elektronické formě, přičemž na druhé škole nikoliv. To stejné platí i pro odevzdávání úkolů či seminárních prací elektronickou formou. Velké rozdíly jsou znát i u znalosti či používání sociálních sítí určených výhradně ke vzdělávání. Na první škole většina žáků nezná žádnou takovou síť. Jen někteří žáci znají či používají síť Edmodo, Moodle a jen 4 žáci i Třidu. Kdežto na druhé škole 55 žáků používá síť Moodle, 50 Edmodo a 56 žáků používá informační systém iŠkolu především proto, že protože jej škola využívá.

Dále se všichni žáci, až na jednoho shodli, že by učitelé měli využívat nebo již využívají sociální sítě pro účely vzdělávání. Vyjma 4 žáků by všem nevadilo, kdyby byly sociální sítě v cizím jazyce.

5. CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Praktická část práce obsahuje jak zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky, tak i výzkumné šetření, které nám objasní, jestli vybraní žáci 3. a 4. ročníku Gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna využívají ve vzdělávání sociální sítě. Před samotným výzkumným šetřením si určíme výzkumné cíle.

5.1 Cíle výzkumného šetření

Hlavním cílem výzkumného šetření bude zjistit, zda žáci 3. a 4. ročníku Gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna používají sociální sítě ve vzdělávání. Dalším cílem je získat přehled do jaké míry a jakým způsobem jsou tito studenti schopni ovládat a využívat uvedené sociální sítě jak ve výuce ve škole tak i doma, či v soukromí. Zjistíme, kolik volného času žáci tráví na sociálních sítích a kolik času z toho věnují přípravě do školy. Neméně nás bude zajímat, jestli mají žáci povědomí o rizicích skýtajících používání sociálních sítí a o případné prevenci a preventivních projektech.

Dále je nutné vymezit deskriptivní výzkumné otázky v souvislosti s teoretickými výstupy a cíli této práce, které hodláme řešit v následující kapitole.

1. Jaké sociální sítě vybraní žáci běžně používají?
2. Kolik času stráveného na sociálních sítích žáci věnují přípravě do školy/na výuku?
3. Jaké materiály mezi sebou sdílí žáci ve třídní skupině na sociálních sítích?
4. Používají, nebo znají tito žáci nějakou vzdělávací sociální sít'?
5. Mohou žáci odevzdávat své práce učiteli přes sociální sít'?
6. Ocenili by žáci výuku konanou pomocí sociálních sítí?
7. Je pro žáky překážkou mít sociální sítě v cizím jazyce?

5.2 Vzorek výzkumného šetření

Výzkumné šetření bylo provedeno ve 3. a 4. ročníku Gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna. Gymnázium jsem vybrala, protože studenti gymnázia jsou zaměřeni jak přírodovědným, humanitárním, tak i technickým směrem. Přibližně před deseti lety se běžně na gymnáziích využívali audiovizuální pomůcky pro výuku, tzv. výuková videa na kazetách nebo DVD přehrávačích. Gymnázium T. G. Masaryka v Zastávce bylo vybráno vzhledem k lokální dostupnosti a blízkému vztahu k prostředí. Jakmile byl připraven výzkumný dotazník, v první fázi jsem jej předložila pouze vzorku dotazovaných, abych eliminovala nejasnosti a případně dotazy. Ve chvíli, kdy jsem si byla jistá přehledností a srozumitelností

výzkumného dotazníku, mohla jsem jej rozšířit mezi potřebný počet respondentů. Z celkového počtu 112 odpovědělo jen 105 žáků 3. a 4. ročníku Gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna.

5.3 Metoda výzkumného šetření

Pro realizaci výzkumného šetření, tedy sběru dat, jako nejvhodnější metodu výzkumu jsem zvolila anonymní dotazník. Tuto metodu jsem vybrala, protože ji lze řadit mezi kvantitativně orientované, což znamená, že během krátkého času lze sesbírat velký počet respondentů. Zvolila jsem předem připravené a jasně formulované otázky, abych eliminovala případné nesrovnalosti. Respondenti měli možnost kontaktovat tvůrce v případě nejasností. Respondent je ten, který odpovídá na jednotlivé otázky neboli položky dotazníku.

„Pro úspěch dotaznickového šetření je důležité, aby respondenti měli záruku, že dotazníkem zjištěné skutečnosti nebudou zneužiti proti nim. V tomto směru bývá prospěšné užívání anonymních dotazníků. Anonymním dotazníkem většinou získáme pravdivější údaje, na druhé straně však anonymní dotazník může svádět k neodpovědnému vyplňování“ (Chráska, 2007, s. 175).

V úvodu našeho dotazníku byli žáci seznámeni s účelem plnění dotazníku a následně odpovídali na 17 otázek/položek. Dotazník je řazen do tzv. subjektivních metod, jelikož respondent se v otázkách může chtít udělat tzv. lepším. Respondenti však nejsou pod tlakem, mohou zvažovat své odpovědi. Pomocí dotazníku je zjišťován názor respondentů na danou problematiku. Jednotlivé otázky, položky dotazníku, mohou být uzavřené, otevřené nebo škálové. Škálové položky se nám v dotazníku neobjevují, proto se na ně v naší práci nezaměřujeme. Uzavřené otázky mají výhodu ve větší jednotnosti, a tím i možnosti statistických závěrů, jelikož se jejich odpovědi většinou omezí na možnosti: ano, ne. Avšak bez rozšíření možností, jako např.: ano, proč? Jsou odpovědi na povrchové bázi. Respondenti mohou těmito odpověďmi zakrýt i neznalost, odpověď tak může být vynucená a nemusí odpovídat faktům. Otevřené otázky nemají omezené možnosti odpovědí a mohou poukázat i na důležité souvislosti, a tím prohloubit vzájemné vztahy. Dotázaní mohou odpovědět i nečekaným způsobem, tím odkrýt nové nepředvídané vztahy. Otevřené otázky umožňují spolupráci mezi tazatelem a tázaným, díky čemu lze předcházet drobným nedorozuměním (Kohoutek, 2010). Dotazník byl vytvořen na stránce *my.surveio.com*

6. VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V této kapitole jsou zaznamenány výsledky výzkumného šetření, které proběhlo u žáků 3. a 4. ročníku Gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna. Jednotlivé výsledky jsou řazeny v tabulkách u každé otázky dotazníku. Jak jsme se již vyjádřili v předchozí kapitole, z celkového počtu 112 žáků odpovídalo na celkem 17 otázek 105 respondentů.

Vyhodnocení položky č. 1: V jakém jste ročníku?

Tabulka č. 4: Rozdělení respondentů do ročníků

Ročník	Responzí	Podíl
3. ročník	54	51,4 %
4. ročník	51	48,6 %

Z celkového počtu 105 respondentů bylo 51 % žáků z 3. ročníku a 49 % žáků ze 4. ročníku Gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna.

Vyhodnocení položky č. 2: Jaké sociální sítě běžně nejvíce využíváte?

Tabulka č. 5: Přehled nepoužívanějších sítí

Sociální síť	Responzí	Podíl
Youtube	86	81,9 %
Facebook	81	77,1 %
Instagram	69	65,7 %
Twitter	21	20 %
Jiná	19	18,1 %

Jak můžeme z tabulky vyčíst, nejvíce využívané jsou sítě Youtube, Facebook a Instagram. Nejméně užívaná sociální síť z našeho výběru je Twitter. V možnosti jiná se nejvíce objevoval Snapchat, dále Reddit, WhatsApp, Messenger a Viber. Nejedná se přímo o sociální sítě, ale splňují některé jejich znaky.

Vyhodnocení položky č. 3: Kolik hodin denně strávíte na sociálních sítích?

Tabulka č. 6: Počet hodin strávených na sociálních sítích

Počet hodin	Responzí	Podíl
2–3 hodiny	47	44,8 %
1 hodinu	28	26,7 %
4 a více hodin	27	25,7 %
0 hodin	3	2,9 %

Téměř polovina žáků uvedla, že na sociálních sítích tráví 2–3 hodiny denně, 27 % žáků tráví na sociálních sítích průměrně hodinu denně a 26 % žáků více jak 4 hodiny denně. Tři žáci zadali 0 hodin denně, ale tento výběr považujeme za nepravdivou odpověď, z důvodu možnosti vylepšit si vlastní profil, jak jsme psali v předchozí kapitole.

Vyhodnocení položky č. 4: Za jakým účelem používáte sociální sítě?

Tabulka č. 7: K jakým účelům žáci využívají sociální sítě

Možnosti	Responzí	Podíl
Ke komunikaci s přáteli	101	96,2 %
Ke sledování videí	86	81,9 %
Z nudy	53	50,5 %
Ke vzdělávání	49	46,7 %
K hraní online her	45	42,9 %
Ke komunikaci s učiteli	44	41,9 %
Jiná	5	4,8 %

Nejvíce respondentů uvedlo, že sociální sítě používají ke komunikaci s přáteli, dále ke sledování videí. Kolem padesáti respondentů pak používá sociální sítě ke vzdělávání, ke komunikaci s učiteli, ke hraní online her a tzv. z nudy. U výběru jiné možnosti žáci uvedli, že používají sociální sítě pro zábavu, inspiraci, koukání na fotky a jednou z neortodoxních odpovědí byla nemístná poznámka adolescenta.

Vyhodnocení položky č. 5: Jaký způsob elektronické komunikace využíváte pro kontakt s učiteli a popř. školou?

Tabulka č. 8: Způsob elektronické komunikace s učiteli, popř. školou

Možnosti komunikace	Responzí	Podíl
E-mail	85	81 %
Školní informační systém	63	60 %
Sociální síť	55	52,4 %
Žádný	3	2,9 %

U této položky mohli žáci zadat i více odpovědí. Z dat získaných z dotazníku jsem zjistila, že nejvíce žáků komunikuje s učiteli (školou) v elektronické formě v podobě e-mailů. 60 % respondentů komunikuje pomocí školního informačního systému a 52 % žáků komunikuje přes sociální síť. Pouze tři žáci nepoužívají žádnou elektronickou formu komunikace, což si můžeme vyložit několika způsoby. Jestli opravdu vůbec nekomunikují s učiteli nebo třeba jen ne přímo, a proto zaškrtnli možnost žádným způsobem.

Vyhodnocení položky č. 6: Kolik hodin strávených na sociálních sítích věnujete přípravě do školy?

Tabulka č. 9: Čas strávený na sociálních sítích strávený přípravou do školy

Počet hodin	Responzí	Podíl
Do hodiny	64	61 %
1–2 hodiny	34	32,4 %
3–4 hodiny	7	6,7 %
5 a více	1	1 %

U této položky uvedlo 61 % respondentů, že využívají k přípravě do školy sociální síť, v časovém horizontu do hodiny. Třicet dva procent žáků uvedlo časový údaj 1–2 hodiny. Sedm procent žáků pak uvedlo 3–4 hodiny a pouze jeden uvedl 5 a více hodin. Z těchto hodnot zjistíme, že většina žáků využívá sociální síť k jiným účelům, než je příprava do školy.

Vyhodnocení položky č. 7: Řešíte se svými kontakty na sociálních sítích školu, či vzdělávání?

Tabulka č. 10: Řešení školy a vzdělávání na sociálních sítích

Možnosti	Responzí	Podíl
Ano, pravidelně	75	71,4 %
Ano, výjimečně	27	25,7 %
Ne	3	2,9 %

Z informací uvedených v tabulce vyplývá, že kromě třech žáků, řeší všichni dotazovaní školu na sociálních sítích. Z toho 71 % žáků pravidelně a 26 % jen výjimečně.

Vyhodnocení položky č. 8: Jaké materiály/informace sdílíte na sociálních sítích se svými spolužáky ve vaší třídní skupině?

Tabulka č. 11: Materiály/informace sdílené ve třídní skupině

Materiály/informace	Responzí	Podíl
Materiály od učitelů	91	86,7 %
Zápisy z hodin	80	76,2 %
Zadání úkolů	78	74,3 %
Fotky a videa	78	74,3 %
Taháky	71	67,6 %
Zadání testů	69	65,7 %
Vypracované úkoly	58	55,2 %
Informace o školních akcích	55	52,4 %
Připomínky o školních povinnostech	45	42,9 %
Jiná	1	1,0 %

U této položky se žáci nejvíce shodli na sdílení materiálů od učitelů, zápisy z hodin, sdílení fotek, zadání úkolů, taháky. Dále na zadání testů, vypracovaných úkolech, informacích o školních akcích a školních povinnostech. Jeden student uvedl, že nesdílí žádné informace, zřejmě šlo o velice samostatného jedince.

Vyhodnocení položky č. 9: Můžete odevzdávat domácí úkoly a seminární práce prostřednictvím nějaké sociální sítě?

Tabulka č. 12: Odevzdávání domácích úkolů a seminárních prací prostřednictvím sociální sítě

Možnosti	Responzí	Podíl
Ne	53	50,5 %
Ano	52	49,5 %

Polovina žáků uvedlo, že mohou odevzdávat jak domácí úkoly, tak i seminární práce prostřednictvím sociálních sítí a druhá půlka nikoliv.

Vyhodnocení položky č. 10: Jsou podle vás sociální sítě vhodným prostředkem pro zkvalitnění výuky?

Tabulka č. 13: Zkvalitnění výuky sociálními sítěmi

Možnosti	Responzí	Podíl
Ano	105	100 %
Ne	0	0 %

Všichni žáci se shodli, že díky sociálním sítím se zkvalitní jejich vzdělávání.

Vyhodnocení položky č. 11: Kterou z těchto vzdělávacích sociálních sítí používáte, či alespoň znáte?

Tabulka č. 14: Používané, či alespoň známé vzdělávací sociální sítě

Vzdělávací sociální sítě	Responzí	Podíl
Moodle	105	100 %
Edmodo	19	18,1 %
iTřída	9	8,6 %
Schoology	6	5,7 %
Žádnou	0	0 %
Jiná	0	0 %

Stejně jako u některých předchozích položek mohli žáci odpovědět více možnostmi. Nejvíce žáci využívají, či alespoň znají vzdělávací sociální síť Moodle, která vlastně ani není sociální síť, ale splňuje některé její znaky. 18 % žáků používá, či zná sociální síť zvanou Edmodo a kolem 6 % žáků zná i ostatní sociální sítě z výše uvedených a to iTřidu a Schoology.

Vyhodnocení položky č. 12: Který z těchto nebezpečných jevů v rámci používání sociálních sítí je podle vás nejrizikovější?

Tabulka č. 15: Nejrizikovější nebezpečné jevy

Možnosti	Responzí	Podíl
Sexting	40	38,1 %
Kyberšikana	28	26,7 %
Hoax	17	16,2 %
Kyberkriminalita	9	8,6 %
Kybergrooming	7	6,6 %
Phising	4	3,8 %

Tato otázka byla uzavřená, abych zjistila, jaký mají žáci úsudek. Jako největší nebezpečí žáci považovali sexting a to skoro ve 40 %. Jako další se řadí s 26 % kyberšikana a s 16 % hoax. Ostatním možnostem žáci nepřikládali tak velkou váhu.

Vyhodnocení položky č. 13: Jste seznámeni v rámci preventivních programů s některým z těchto projektů?

Tabulka č. 16: Projekty v rámci preventivních programů

Možnosti	Responzí	Podíl
E-Bezpečí	65	61,9 %
Bezpečný internet	38	36,2 %
S žádným z nich	22	20,9 %
Nebud' obět'	4	3,8 %
Dětské krizové centrum	2	1,9 %
S jiným	0	0 %

Žáci mohli odpovídat na více možností a mile mě překvapilo, že měli žáci aspoň trošku přehled o některých projektech v rámci preventivních programů. Nejvíce žáků bylo obeznámeno s projektem E-Bezpečí a třetina měla povědomí o projektu Bezpečný internet. Jen 20 % žáků neznalo ani jeden projekt.

Vyhodnocení položky č. 14: Zavedli byste vyučování pomocí sociálních sítí?

Tabulka č. 17: Zavedení výuky ve škole pomocí sociálních sítí

Možnosti	Responzí	Podíl
Ano, ale všeho s mírou	57	54,3 %
Ano, může to být zajímavé	30	28,6 %
Ne, v žádném případě	18	17,1 %

U této položky odpovědělo 54 % dotázaných, že by nebyl špatný nápad, kdyby se výuka vedla pomocí sociálních sítí, ale všeho s mírou. Třiceti žákům by nevadilo, kdyby se celá výuka vedla na sociálních sítích a zásadně proti bylo 17 % žáků.

Vyhodnocení položky č. 15: Jaké funkce by neměly chybět ve vzdělávací sociální síti?

Tabulka č. 18: Funkce vzdělávacích sociálních sítí

Funkce	Responzí	Podíl
Rozvrh	94	89,5 %
Propojení s více účty uživatelé	55	52,4 %
Kalendář	47	44,8 %
Jiná	3	2,9 %

U položky č. 15, které funkce by neměly chybět sociální síti pro výuku, se 90 % respondentů shodlo, že by neměl chybět rozvrh, kolem poloviny respondentů by ocenilo propojení sítě i s jejich ostatními účty a funkci kalendáře. V jiné možnosti se objevily odpovědi jako suplování a osnova výuky.

Vyhodnocení položky č. 16: Jaké přihlašování byste zvolili do vaší třídy na sociální síti?

Tabulka č. 19: Způsob přihlášení

Přihlášení	Responzí	Podíl
Přihlašování pomocí přezdívky a hesla	101	96,1 %
Možnost přihlášení i mimo školu	89	84,7 %
Vstup na pozvání od členů	20	19 %
Síť zpřístupněná i rodičům	10	9,8 %
Kdokoliv se může přidat do skupiny	0	0 %

Žáci mohli zvolit více možností a z výše uvedené tabulky vyplývá, že nejvíce žákům vyhovuje přihlašování pomocí přezdívky a hesla i mimo školu. Možnost vstoupit do jejich třídy na pozvání od členů by uvítalo pouze 19 % žáků. Jen deset procent žáků by povolilo vstoupit i rodičům a ani jeden respondent by nepovolil vstup cizím lidem.

Vyhodnocení položky č. 17: Je pro vás důležité, aby byla sociální síť pouze v češtině?

Tabulka č. 20: Jazyk sociální sítě

Možnosti	Responzí	Podíl
Ne	65	61,9 %
Ano	40	38,1 %

Pro 38 % respondentů je důležité, aby sociální sítě byly v jejich rodném českém jazyce. V dnešní době, kdy se cizí jazyky učí děti už ve školce, tedy už v útlém věku, není pro 65 % žáků problém fungovat na sociálních sítích v cizím jazyce.

7. DISKUZE A ZHODNOCENÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V poslední kapitole této bakalářské práce se budeme věnovat diskuzi a zhodnocení výzkumného šetření z předešlé kapitoly. Předložíme deskriptivní otázky a výsledky výzkumného šetření v porovnání s výsledky jiných bakalářských prací, které jsme uvedli již ve 4. kapitole.

První deskriptivní otázka je jaké sociální sítě vybraní žáci běžně používají. K této otázce se váže naše položka č. 2. Z výsledku dotazníku vyplývá, že nejvíce žáci používají sociální síť Youtube, Facebook a Instagram, za to nejméně používají Twitter (20 %). V porovnání s výzkumem L. Neumannové, který proběhl v roce 2018, jsme zjistili podobné výsledky. Nejčastěji žáci také používali Facebook, Youtube a hned v závěsu byl Instagram, ale více jak polovina žáků využívá sociální síť Twitter. Dále ve srovnání s bakalářskou prací J. Formana, z roku 2015, byly nejvyužívanější sítě Facebook, Youtube a Twitter. Z toho nám vyplývá, že sociální síť Twitter začíná jít do ústupu. Za to Facebook je stále v popředí jako nejpoužívanější sociální síť na světě, jak jsem již psala ve 3. kapitole.

Druhá deskriptivní otázka se zabývala časem, který žáci tráví přípravou do školy na výuku. U položky č. 6 uvedlo 64 respondentů, že využívají k přípravě do školy sociální sítě, v časovém horizontu méně než hodinu. Třicet čtyři žáků uvedlo časový údaj 1–2 hodiny. Sedm žáků pak uvedlo 3–4 hodiny a pouze jeden uvedl 5 a více hodin. U J. Formana respondenti odpovídali většinou (80 %), že věnují přípravě do školy více než hodinu, max. hodinu 78 respondentů a nejméně jen max. 3 hodiny týdně.

Třetí deskriptivní otázka se zabývá sdílením materiálů mezi spolužáky ve třídní skupině na sociálních sítích. U této otázky (položka č. 8) si mohli dotazovaní žáci zvolit více možností. Většina respondentů zvolila sdílení materiálů od učitelů, zápisy z hodin a zadání úkolů a fotky s videi. Naopak nejméně respondentů volilo možnost připomínek o školních povinnostech a informace o školních akcích. V práci L. Neumannové (2018) mohli respondenti také volit z více možností. Nejvíce respondentů sdílí vypracované úkoly. Více než 100 respondentů také zvolilo zápisy z hodin, materiály od učitelů, informace o školních akcích a připomínání školních povinností. Naopak nejméně respondentů volilo možnost sdílení obrázků (27) a videí (47). J. Forman (2015) a M. Rambousková (2015) se touto otázkou nezabývají. Na tomto problému lze vidět, že na každé škole a v každé třídě, jsou žáci, kteří si chtějí pomáhat a docílit stejného cíle vystudování s co možná nejlepším výsledkem.

Čtvrtou deskriptivní otázkou (položka č. 11) jsme zjišťovali, jestli žáci používají nebo znají nějakou vzdělávací sociální síť. Z tabulky nám vyplývá, že všichni dotazovaní žáci používají vzdělávací sociální sítě, a to v zastoupení Moodlu 100 %. Devatenáct žáků zvolilo síť Edmodo a nejméně Schoology. V práci M. Rambouskové uvedlo 77 % žáků, že neznají a ani nepoužívají žádnou sociální síť určenou pro výuku. Šest žáků znalo iTřidu, čtyři Edmodo a jen 2 žáci Schoology. V práci L. Neumannové je vidět, že i v dnešní době existují velké rozdíly mezi jednotlivými školami, protože na jedné škole využívají a znají sociální sítě pro výuku, jako jsou Moodle, Edmodo a iŠkolu, kdežto v té druhé škole nemají moc přehled o sociálních sítích pro výuku a víc než polovina ani žádnou nezná.

Pátá deskriptivní otázka se zabývá možností odevzdávání úkolů a vyhotovených prací učitelům přes sociální sítě. U položky č. 9 odpovědělo 52 žáků, že mohou odevzdávat své práce pomocí sociálních sítí a 53 žáků naopak tuto možnost nemají. Myslím si, že je to způsobeno tím, že ne všichni učitelé chtějí tuto technologii využívat a ne všichni žáci odpovídali za všechny předměty. L. Neumannová se touto otázkou zabývá také. Neumannová dělala dotazník ve dvou základních školách a v první základní škole odpověděli všichni respondenti, že nemohou odevzdávat své práce učitelům přes sociální sítě (61). Avšak na druhé základní škole všichni respondenti shodně odpověděli, že mohou své práce přes sociální sítě odevzdávat (56). J. Forman a M. Rambousková se této otázce ve svých pracích nevěnují.

Šestý deskriptivní problém se zabývá otázkou, jestli by žáci ocenili výuku konanou pomocí sociálních sítí (položka č. 14). U této položky odpovědělo 57 dotázaných, že by nebyl špatný nápad, kdyby se výuka vedla pomocí sociálních sítí, ale všeho s mírou. Třiceti žákům by nevadilo, kdyby se celá výuka vedla na sociálních sítích a zásadně proti bylo 18 žáků. V ostatních pracích, jak u J. Formana, tak i u M. Rambouskové se většina respondentů shodla, že by byl dobrý nápad a ocenili by výuku pomocí sociálních sítí.

Poslední deskriptivní otázka se zabývá tím, zdali je pro žáky překážkou mít sociální síť v cizím jazyce. Touto otázkou se v mé práci zabývá položka č. 17. Pro 40 žáků je cizí jazyk problém a nechtěli by mít sociální síť v cizím jazyce. Naproti tomu pro 65 žáků není cizí jazyk problém. L. Neumannová se tímto problémem také zabývá a na tuto otázku jí z celkového počtu 116 respondentů odpověděli 4 respondenti, že by jim cizí jazyk na sociálních sítích vadil, ale 112 respondentům by cizí jazyk nevadil. Touto otázkou se také zabývala M. Rambousková a z celkového počtu 30 respondentů, jí 25 odpovědělo, že by jim cizí jazyk nevadil a jen 5 dotazovaným by cizí jazyk vadil. J. Forman se touto problematikou

ve své práci nezabývá. Na tomto problému jde vidět, že se naše společnost posunula kupředu a nejsou pouze odkázání na mateřský jazyk.

ZÁVĚR

Bakalářskou práci jsem zaměřila na problematiku sociálních sítí ve vzdělávání, konkrétně u žáků 3. a 4. ročníku šestiletého Gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna. V úvodu jsem v rámci obsahu vymezila několik teoretických a praktických dílčích cílů.

Teoretická část práce je rozdělena do tří kapitol, ve kterých jsou vymezeny a popsány sociální sítě. V první kapitole jsme vymezili znaky a rozdělení sociálních sítí, jejich pozitiva i rizika, prevenci, bezpečnost dětí a nakonec jsme popsali Web 2.0. Ve druhé kapitole jsme navázali vývojem vzdělávacího přístupu a prostředí, nastínili jsme vztahy aktérů vzdělávání se sociálními sítěmi a jako nedílnou součást nynějšího vzdělávání jsme začlenili i Bloomovu taxonomii. Třetí a tedy i poslední kapitola teoretické části obsahuje klasické sociální sítě, jako je např. Facebook, vzdělávací sociální sítě zahrnující systémy pro řízení výuky a dále např. sociální síť Edmodo. Tímto jsme uzavřeli teoretickou část a následuje část praktická. Ve čtvrté kapitole jsem se snažila zhodnotit aktuální stav. Dále jsem navázala pátou kapitolou charakteristikou výzkumného šetření, kde jsem popsala cíle a deskriptivní otázky, vzorek a také metodu tohoto šetření. Žáci odpovídali ve formě anonymního dotazníku na otázky, z nichž jsem poté vycházela v mém výzkumu. Výsledky šetření byly zaznamenány v 6. kapitole pomocí tabulek. Poslední sedmá kapitola navazuje na informace vyplývající z výzkumného šetření diskuzí a jeho zhodnocením, které jsem srovnala s výsledky výzkumů z předešlých let.

Během zjišťování časového horizontu trávení žáků na sociálních sítích se ukázalo, že skoro polovina dotazovaných studentů gymnázia tráví na sociálních sítích 2–3 hodiny denně. Čtvrtina respondentů jen hodinu a zbytek studentů tráví na sociálních sítích 4 a více hodin, pouze 3 žáci netráví na sociálních sítích žádný čas. Přípravou do školy tráví 61 % dotazovaných maximálně hodinu, 32 % jednu až dvě hodiny, 7 % žáků tráví přípravou 3–4 hodiny a pouhé 1 % využívá 5 a více hodin denně k přípravě na vyučování. Žáci běžně využívají sítě Facebook, YouTube, Instagram a Twitter. Za nejrizikovější jevy žáci pokládají sexting a kyberšikanu. Mile mě překvapili žáci u položky 13, kdy víc jak polovina z nich znala preventivní projekt E-Bezpečí a naopak 22 žáků neznalo žádný. Z mého výzkumného šetření vyplývá, že všichni žáci na daném gymnáziu běžně používají sociální sítě ve vzdělávání, což zahrnuje i komunikaci týkající se školy, jak mezi samotnými studenty, tak mezi studenty a učiteli pomocí e-mailu, školním informačním systémem, tak i klasickými sociálními sítěmi. Díky třídní skupině na sociální síti spolužáci sdílí nejvíce materiály

od učitelů, své vlastní zápisy z hodin a hojně spolupracují na zadaných úkolech pomocí fotek a videí, nejméně se zajímají o informace o školních povinnostech a školních akcích. Při zkoumání, zda studenti používají vzdělávací sociální sítě, jsem zjistila, že všichni znají a využívají systém Moodle. Ten sice není přímo sociální sítí, ale splňuje několik jejich základních znaků. Jen několik žáků znalo i jiné vzdělávací sítě jako je Edmodo, iTřída a Schoology. Překvapila mě reakce žáků na vyučování pomocí sociálních sítí, jen 30 žáků by se tomu nebránilo, 18 studentů bylo zásadně proti a zbylá polovina by nebyla proti zavedení takové výuky, ale ne ve všech vyučovaných předmětech. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že sociální sítě jsou v oblasti vzdělávání na vzestupu. Dnešní mládež má velké možnosti a velkou měrou je jim usnadněn nejen přístup k informacím. Už jen komunikace se školou, učiteli, či mezi spolužáky je na úplně jiné úrovni, než dříve. V oblíbenosti stále vévodí sociální síť Facebook, kde vznikají třídní skupiny pro zjednodušení komunikace mezi spolužáky, ke sdílení materiálů a k vzájemné spolupráci. Učitelé se snaží držet krok s dobou a obohacují klasickou výuku sociálními sítěmi. Byla jsem překvapena, že studenti sice pozitivně hodnotí obohacení výuky sociálními sítěmi, ale zapojení sociálních sítí do všech předmětů by dle nich nebylo vhodné. Stále platí, že jsou sociální sítě více používány k zábavě než ke vzdělávání. Z výsledků vyplývá, že kromě klasických sociálních sítí žáci používají i vzdělávací sociální sítě. Sociální sítě zatím nemohou nahradit klasickou výuku, ale fungují jako obohacení hodin a usnadnění práce jak studentům, tak i učitelům. Dle mého názoru byly dílčí cíle práce úspěšně splněny.

Tato bakalářská práce může dále sloužit jako základ pro diplomovou práci, která by se mohla zaměřit na porovnání využívání sociálních sítí ve vzdělávání na gymnáziích a odborných středních školách. Myslím si, že by tato práce mohla být nápomocna i rodičům se lépe orientovat v sociálních sítích ve spojitosti se vzděláváním jejich ratolestí. Nebo také by mohla rodičům žáků i samotným žákům pomoci se orientovat v oblasti rizik sociálních sítí a případné prevenci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BAJER, Lukáš, 2012. Edmodo. *Wiki.rvp.cz* [online]. 15. 12. 2012 [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Kabinet%2FOnline_n%C3%A1stroje%2F2.ZV%2FU%2FD%2FEdmodo

BAREŠOVÁ, Andrea, 2003. *e-Learning ve vzdělávání dospělých*. Praha: VOX, 26 s. ISBN: 80-86324-27-3

BEDNÁŘ, Vojtěch, 2005. Jak dnes fungují sociální sítě. *Lupa* [online]. 11. 8. 2005 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/jak-dnes-funguji-socialni-site>

BEDNÁŘ, Vojtěch, 2011. *Internetová publicistika*. 1. vyd. Praha: Grada, 210 s. ISBN 978-80-247-3452-1.

Bezpečný internet. Sdílení obsahu. *Bezpečný internet* [online]. Nedatováno [cit. 2019-08-07]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/pokrocily/ochrana-prav/sdileniobsahu.aspx>

Bezpečný internet. Sdílení obsahu. *Bezpečný internet* [online]. Nedatováno [cit. 2019-08-08]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/rodice/doporuceni-pro-rodice/bezpecny-internet-pro-deti.aspx>

BOUCHNER, Jan, 2014. *Virtuální učebna Google Classroom* [online]. 2014 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <http://edunaut.blogspot.cz/2014/11/google-classroom-virtualni-ucebna-od.htm>

BOWER, Matt, 2015. *A typology od Web 2.0 Learning Technologies*. [cit. 2018-06-28]. Dostupný z: <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/csd6280.pdf>.

BOYER, Christine, 2016. *4 Reasons I Use Twitter in My Classroom* [online]. 14. 3. 2016. [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <http://mscboyer.blogspot.com/2016/03/four-reasons-i-use-twitter-in-my.html>

BRDIČKA, Bořivoj, 2008. *Konektivismus - teorie vzdělávání v prostředí sociálních sítí*. RVP – Metodický portál pro inspiraci a zkušenosti učitelů. [online]. 2. 9. 2008 [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <http://spomocnik.rvp.cz/clanek/10357/>

BRDIČKA, Bořivoj, 2011. *Osobní vzdělávací prostředí učitele*. RVP – Metodický portál pro inspiraci a zkušenosti učitelů [online]. 24. 1. 2011 [cit. 2019-02-21]. Dostupné z <http://spomocnik.rvp.cz/clanek/10655/>

BUREŠ, Lubomír, 2010. *Internetové sociální sítě, pohled na jejich využívání především žáky ZŠ a s tím spojená případná rizika* [online]. Masarykova univerzita Brno [cit. 2019-04-17]. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/173737/pedf_m/

CEJPEK, Jiří, 2005. *Informace, komunikace a myšlení*, Karolinum, 106 s. ISBN 80-246-1037-X

ČESKO, 2005. Zákon č. 72 ze dne 17. února 2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 20, 490-502 s. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4618>

ČESKO, 2004. Zákon č. 561 ze dne 10. listopadu 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 190, 10262-10324 s. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4494>

Dětské krizové centrum, 2020. [online]. Dítě krize [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://www.ditekrize.cz/>

DOWNES, Stephen, 2014. *Connectivism as Learning Theory* [online]. 21. 4. 2014 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z <http://www.halfanhour.blogspot.com/2014/04/connectivism-as-learning-theory.html>

DRLÍK, Martin, 2013. *Moodle: kompletní průvodce tvorbou a správou elektronických kurzů*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 175 s. ISBN 978-80-251-3759-8

FORMAN, Jiří, 2015. *Sociální sítě a jejich využití ve vzdělávání*. [online]. Hradec Králové, 2015. [cit. 2019-04-17]. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Fakulta informatiky a managementu. Dostupné z: <https://theses.cz/id/c1otp7/STAG64662.pdf>

HALÍKOVÁ, Petra, 2016. *Typy a druhy sociálních sítí* [online]. 6. 8. 2016. [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: <http://www.petrahalikova.com/2016/08/06/typy-druhy-socialnich-siti/>

CHILDNET INTERNATIONAL, 2005-2018. What are social networking services?. In: *Digizen* [online] 2005-2018.[cit.2018-08-22]. Dostupné z: <http://www.digizen.org/socialnetworking/sn.aspx>

CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: Metody sběru dat v pedagogických výzkumech*. 1. vyd. Praha: Grada, 175 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

CHURCHES, Andrew, 2009. Bloom's Digital Taxonomy. In: *Hedorigami.wikispaces.com* [online].[cit. 2018-07-11]. Dostupné z:

[http://edorigami.wikispaces.com/Bloom%27s+Digital+Taxonomy#Introduction and Background:-Bloom's Domains of learning](http://edorigami.wikispaces.com/Bloom%27s+Digital+Taxonomy#Introduction+and+Background:-Bloom's+Domains+of+learning)

JOLICOEUR, Miranda a ZEDLEWSKI Edwin, 2010. *Much Ado About Sexting* [online]. USA: National Institute of Justice, 2010. [cit. 2017-12-22]. Dostupné z: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/230795.pdf>

KARÁSKOVÁ ULBERTOVÁ, Zuzana, 2012. Rodič, vychovatel a dítě na internetu. In: *Děti a online rizika, sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 51–68 s. ISBN 978-80-904920-3-5.

KOHOUTEK, Rudolf, 2010. *Dotazník jako průzkumná a výzkumná metoda* [online]. 10. 2. 2010 [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>

KOPECKÝ, Kamil, 2009. Co je sexting. In: *E-bezpečí* [online]. 24. 5. 2009 [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: <http://e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/137-154>

KOPECKÝ, Kamil. *Každý druhý případ řešený poradnou projektu E-Bezpečí je spojen se zneužitím intimních materiálů v online prostředí*. E-Bezpečí, roč. 4, č. 2, 78-80 s. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1691>

KOPECKÝ, Kamil a Martin KOŽÍŠEK, 2015. Fenomén sexting v teorii a praxi. *Skauting: dvouměsíčník pro skautskou výchovu* [online]. 2015, roč. 53, č. 1, s. 4-7 [cit. 2019-11-19]. ISSN 1210-9827. Dostupné z: <http://krizovatka.skaut.cz/dokumenty/category/62-3776?download=769:skauting-unor-2015>

KOVALIK, Cindy, Chia-Ling KUO, Megan CUMMINS, Erin DIPZINSKI, Paula JOSEPH a Stephanie LASKEY, 2014. *Implementing web 2.0 tools in the classroom: Four teachers' accounts*. *TechTrends: Linking Research* [online]. vol. 58, issue 5, s. 90-94 [cit. 2018-11-29]. DOI:10.1007/s11528-014-0790-1.

Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?sid=166f863b-2487-44cc-9981->

e44e0dafc042%40sessionmgr4003&vid=18&hid=4212&bdata=Jmxhbmc9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#db=a9h&AN=97503703

KREJČÍ, Veronika; KOPECKÝ, Kamil. *Kyberšikana u českých dětí - závěry z výzkumného šetření projektu E-Bezpečí a Centra PRVOK 2009*. E-bezpečí [online]. 2010 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/veda-a-vyzkum/terenni-vyzkum-online-vyzkum>

KŘÍŽKO, Lukáš. *ITřída* [video]. EduFórum 23. 5. 2013 [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <https://slideslive.com/38890126/itrida>

LYKO, Jan. *Víte, co je kyberšikana, kybergrooming, sexting, kyberstalking, happy slapping, phishing, pharming?* [online]. 2009 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <http://remix.nicm.cz/viteco-je-kybersikana-kybergrooming-sexting-kyberstalking-happy-slapping-phishing-pharming/>

MANĚNA, Václav a kol., 2015. *Moderně s Moodle: Co je e-learning a jak mi může pomoci*. 1. vyd. Praha: cz., 294 s. ISBN 978-80-905802-7-5.

Microsoft.com, 2010. *Polovina dětí reaguje na internetu na zprávy od cizích lidí – ze zvědavosti*. [online]. Microsoft news center, 9. 2. 2010 [cit. 2019-03-26]. *Jak zajistit bezpečné používání sociálních sítí online vašimi dětmi*. Dostupné z: <https://news.microsoft.com/cs-cz/2010/02/09/polovina-deti-reaguje-na-internetu-na-zpravy-od-cizich-lidi-ze-zvedavosti/>

MOLDŘÍK, Karel, 2013. *Sociální sítě určené pro výuku* [online]. Metodický portál, 17. 6. 2013 [cit. 2019-05-08]. Dostupné z: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/17603/SOCIALNI-SITE-URCENE-PRO-VYUKU.html>

NÁDVORNÍK, Václav, 2009. Školní webová stránka a cílové skupiny jejích uživatelů. In: *Ditech '09: mezinárodní studentská vědecká konference*. Hradec Králové: IKM UHK, 6 s. ISBN 978-80-7435-001-6.

NAJĎONOVÁ, Ivana. *Obětí kyberkriminality se může stát každý. I ti nejmladší*. [online]. 1. 2. 2017 [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://olomouc.rozhlas.cz/obeti-kyberkriminality-se-muze-stat-kazdy-i-ti-nejmladsi-6376112>

- NEUMANNOVÁ, Lucie. *Sociální sítě ve vzdělávání*. [online]. Olomouc, 2018. [cit. 2019-04-18]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Dostupné z: https://theses.cz/id/bylrnn/Neumannova_Lucie_bakalaska_prace.pdf
- OBLINGER & VEEN, 2005. *Mezi-generační vývoj*. [online]. 2005, 43 s. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/wp-content/upload/obrazky/11103/full/2.jpg?18284700000>
- PAVLÍČEK, Antonín, 2010. *Nová média a sociální sítě*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 182 s. ISBN 978-802-4517-421.
- PAVLÍČEK, Antonín, 2007. *Nová média a web 2.0*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 118 s. ISBN 978-80-245-1272-3
- PLATKO, Ondřej, 2009. *O webu.cz* [online]. 2009 [cit. 2019-02-15]. Sociální sítě 2. díl, společné prvky. Dostupné z: <http://www.banan.cz/serialy/Socialni-site/Socialni-site-2-dil-spolecne-prvky>
- PRINCLÍK, Jan, 2013. *Stručná historie e-learningu: Pro experty* [online]. 2013 [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <http://www.proexpert.cz/40-web-2-0/81-1-5-strucna-historie-e-learningu>
- PRINCLÍK, Jan, 2013. *Web 2.0 ve vzdělávání* [online]. 2013 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <http://www.proexpert.cz/40-web-2-0/95-2-7-web-2-0-a-vzdelavani>
- PRENSKY, Mark, 2009. *H. Sapiens Digital: From Digital Immigrants and Digital Natives to Digital Wisdom*, Innovate [online]. February/March 2009 [cit. 2019-02-15]. Dostupné z <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/10639/TECHNOLOGIE-JAKO-PRICINA-VYVOJOVE-NESPOJITOSTI.html>
- PROCHÁZKA, Miroslav, 2012. *Sociální pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 133 s. ISBN 978-80-247-3470-5.
- PROKOP, Marek a Adam JAVŮREK, 2009. *Jak začít používat Twitter*. [online]. 2009 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://www.zdrojak.cz/redakce/jakzacit-pouzivat-twitter/>
- RAMBOUSKOVÁ, Martina, 2015. *Sociální sítě a jejich využití ve vzdělávání*. [online]. Hradec Králové, 2015. [cit. 2019-04-17]. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Fakulta informatiky a managementu. Dostupné z: <https://theses.cz/id/dzokg7/STAG63954.pdf>

- RULF, Ondřej, 2013. *Sociální sítě a jejich vývoj-pohled do historie* [online]. 5. 3. 2013 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://objevit.cz/socialni-site-vyvoj-pohled-do-historie-t22280>
- RYLICH, Jan, 2007. *YouTube aneb video pro každého* [online]. 24. 5. 2007 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/youtube-aneb-video-pro-kazdeho/>
- ŘEZÁČOVÁ, Petra, 2015. *iTřída – moderní nástroj pro podporu výuky. ICT: iTřída* [online]. 20. 5. 2015 [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: <http://www.itveskole.cz/2015/05/20/moderni-nastroj-pro-podporu-vyuky/>
- SLAVÍK, Benjamin, 2010. *Polovina dětí reaguje na internetu na zprávy od cizích lidí, rodiče je příliš nechrání.* IHned.cz [online]. 9. 2. 2010, 1213-7693, [cit. 2020-01-26]. Dostupný z: <http://digiweb.ihned.cz/c1-40440600-polovina-deti-reagujena-internetu-na-zpravy-od-cizich-lidi-rodice-je-prilis-nechrani>.
- SOBOTKOVÁ, Veronika, 2014. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci.* Praha: Grada, 147 s. Psyché. ISBN 978-80-247-4042-3.
- SOCHŮRKOVÁ FRASCONA', Martina, 2019. *Denní počet uživatelů platformy Facebooku se zvýšil na 27 miliard.* [online]. 20. 9. 2019 [cit. 2019-10-26]. Dostupný z <https://newsfeed.cz/denni-pocet-uzivatelu-platforem-facebooku-se-zvysil-na-27-miliardy/>
- STRNADOVÁ, Iveta. *Výuka i za školními zdmi.* In: *RVP* [online]. 16. 1. 2012 [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <http://spomocnik.rvp.cz/clanek/14907/>
- SZOTKOWSKI, René, Kamil KOPECKÝ a Veronika KREJČÍ, 2013. *Nebezpečí internetové komunikace IV.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 177 s. ISBN 978-80-244-3912-9.
- ŠIRŮČKOVÁ, Michaela, 2015. *Rizikové chování.* In: *MIOVSKÝ, Michal, et al.* *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování II.* 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 161–166 s. ISBN 978-80-7422-393-8.
- ŠMAHEL, David, 2003. *Psychologie a internet.* TRITON, v Praze, ISBN 80-7254-360-1
- TAXONOMIE kognitivních cílů podle B. S. Blooma. In: *Pedagoginkluze* [online]. 2013 [cit. 2018-11-30]. Dostupné z: <http://www.pedagoginkluze.cz/31-taxonomie-kognitivnich-cilu-podle-b-s-blooma>

TU, Chih-Hsiung, Laura SUJO-MONTES, Cherng-Jyh YEN, Junn-Yih CHAN a Michael BLOCHER, 2012. *The Integration of Personal Learning Environments. TechTrends* [online]. 29. 3. 2012, vol. 56, issue 3, 13-19 s. [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s11528-012-0571-7>

TWITTER, 2018. *Twitter Help Center* [online]. 2018 [cit. 2018-12-25]. Dostupné z: <https://support.twitter.com/groups/50-welcome-to-twitter>

WAGNER, Jan, 2004. *Nebojme se e-learningu* [online]. 29. 6. 2004 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2004/06/jan-wagner-nebojme-se-e-learningu.html>

YOUTUBE, 2019 In: *Wikipedia: The Free Encyclopedia* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/YouTube>

ZBIEJCZUK, Adam, 2011. Facebook: jednodušší, než se zdá. *ProInflow: Časopis pro informační vědy* [online]. 2011, č. 3, 31-39 s., [cit. 2018-11-26]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10760/16554>

ZOUNEK, Jiří, Libor JUHAŇÁK, Hana STAUDKOVÁ a Jiří POLÁČEK, 2016. *E-learning: učení (se) s digitálními technologiemi: kniha s online podporou*. Praha: Wolters Kluwer, 279 s. ISBN 978-80-7552-217-7

SEZNAM ZKRATEK

BBS	Bulletin Board System
ČR	Česká republika
DKC	Dětské krizové centrum
EDU	Education
FB	Facebook
IRC	Internet Relay Chat
LMS	Learning Managment System (Systém pro řízení výuky)
Moodle	Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment (Modulárně orientované dynamické prostředí pro výuku)
SMS	Short Message service (Textová zpráva)
SNSs	Social Network Sites
T. G. Masaryk	Tomáš Garrigue Masaryk

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Evoluce generací

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1- Vzdělávací přístupy

Tabulka č. 2 - Teorie vzdělávání

Tabulka č. 3 - Život bez/s technologiemi

Tabulka č. 4: Rozdělení respondentů do ročníků

Tabulka č. 5: Přehled nejpoužívanějších sítí

Tabulka č. 6: Počet hodin strávených na sociálních sítích

Tabulka č. 7: K jakým účelům žáci využívají sociální sítě

Tabulka č. 8: Způsob elektronické komunikace s učiteli, popř. školou

Tabulka č. 9: Čas strávený na sociálních sítích strávený přípravou do školy

Tabulka č. 10: Řešení školy a vzdělávání na sociálních sítích

Tabulka č. 11: Materiály/informace sdílené ve třídní skupině

Tabulka č. 12: Odevzdávání domácích úkolů a seminárních prací prostřednictvím sociální sítě

Tabulka č. 13: Zkvalitnění výuky sociálními sítěmi

Tabulka č. 14: Používané, či alespoň známé vzdělávací sociální sítě

Tabulka č. 15: Nejrizikovější nebezpečné jevy

Tabulka č. 16: Projekty v rámci preventivních programů

Tabulka č. 17: Zavedení výuky ve škole pomocí sociálních sítí

Tabulka č. 18: Funkce vzdělávacích sociálních sítí

Tabulka č. 19: Způsob přihlášení

Tabulka č. 20: Jazyk sociální sítě

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 1: Dotazník

Vážený žáci,

jmenuji se Michaela Všetečková a studuji 3. ročník oboru Veřejná správa na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Věnujte prosím několik minut svého času k vyplnění následujícího dotazníku. Potřebuji jej k vypracování své bakalářské práci, týkající se sociálních sítí ve vzdělávání. Přistupujte prosím k vyplňování dotazníku zodpovědně, pomůžete svými pravdivými odpověďmi k výzkumu důležité oblasti. Předem děkuji za Váš čas a ochotu vyplnit tento dotazník.

1. Do kterého ročníku chodíte?

- A) 3. ročník
- B) 4. ročník

2. Jaké sociální sítě běžně nejvíce využíváte?

- A) Facebook
- B) Twitter
- C) Youtube
- D) jiné

3. Kolik hodin denně strávíte na sociálních sítích?

- A) Žádný čas
- B) 1 hodinu
- C) 2–3 hodiny
- D) 4 a více hodin

4. Za jakým účelem používáte sociální sítě?

- A) Ke komunikaci s přáteli
- B) Ke komunikaci s učiteli
- C) Ke vzdělávání
- D) Ke sledování videí
- E) K hraní online her
- F) Z nudy

5. Jaký způsob elektronické komunikace využíváte pro kontakt s učiteli a popř. školou?

- A) e-mail
- B) školní informační systém
- C) sociální síť
- D) žádný

6. Kolik hodin strávených na sociálních sítích věnuješ přípravě do školy?

- A) Do hodiny
- B) 1–2 hodiny
- C) 3–4 hodiny
- D) 5 a více

7. Řešíte se svými kontakty na sociálních sítích školu, či vzdělávání?

- A) Ano, pravidelně
- B) Ano, výjimečně
- C) Ne, neřeším

8. Jaké materiály/informace sdílíte na sociálních sítích se svými spolužáky ve vaší třídní skupině?

- A) zápisy z hodin
- B) zadání testů
- C) taháky
- D) zadání úkolů
- E) vypracované úkoly
- F) materiály od učitelů
- G) připomínky o školních povinnostech
- H) informace o školních akcích
- I) informace o mimoškolních akcích
- J) fotky a videa
- K) jiné

9. Můžete odevzdávat domácí úkoly a seminární práce prostřednictvím nějaké sociální sítě?

- A) Ano
- B) Ne

10. Jsou podle vás sociální sítě vhodným prostředkem pro zkvalitnění výuky?

- A) Ano
- B) Ne

11. Kterou z těchto vzdělávacích sociálních sítí používáte, či alespoň znáte?

- A) Edmodo
- B) iTřída
- C) Schoology
- D) Moodle
- E) Jinou (pokud ano, jakou?)
- F) Žádnou

12. Který z těchto nebezpečných jevů v rámci používání sociálních sítí je podle vás nejrizikovější?

- A) Kybergrooming
- B) Kyberšikana
- C) Phising
- D) Hoax
- E) Sexting
- F) Kyberkriminalita

13. Jste seznámeni v rámci preventivních programů s některým z těchto projektů?

- A) E-Bezpečí
- B) Nebud' obětí!
- C) Dětské krizové centrum
- D) Bezpečný internet
- E) s žádným z nich

14. Zavedli byste vyučování pomocí sociálních sítí?

- A) Ano, může to být zajímavé
- B) Ano, ale všeho s mírou
- C) Ne, v žádném případě

15. Jaké funkce by neměly chybět ve vzdělávací sociální síti?

- A) rozvrh
- B) kalendář
- C) propojení s více účty uživatele
- D) jiné

16. Jaké přihlašování byste zvolili?

- A) kdokoliv se může přidat do skupiny
- B) síť zpřístupněna i rodičům
- C) přihlašování pomocí přezdívky a hesla
- D) vstup na pozvání od členů
- E) možnost přihlášení i mimo školu

17. Je pro vás důležité, aby byla sociální síť pouze v češtině?

- A) Ano
- B) Ne

ANOTACE

Jméno a příjmení	Michaela Všečeková (Bukvaldová)
Katedra	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce	PhDr. René Szotkowski, Ph.D.
Rok obhajoby	2020

Název práce	Sociální síť ve vzdělávání
Název v angličtině	Social networks in education
Anotace práce	<p>Tato bakalářská práce je zaměřena na sociální síť ve vzdělávání. Teoretická část zahrnuje vymezení sociálních sítí, jejich znaky, pozitiva, rizika, prevenci a Web 2.0. Dále práce popisuje vývoj vzdělávacího přístupu a prostředí, na který navazují aktéři vzdělávání a Bloomova taxonomie. Nejdůležitější kapitola teoretické části se věnuje klasickým a vzdělávacím sociálním sítím. Praktická část se věnuje přípravě, realizaci a výsledkům výzkumného šetření, kterého se zúčastnili žáci gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna. Hlavním cílem výzkumného šetření je zjistit, zda vybraní žáci 3. a 4. ročníku gymnázia T. G. Masaryka v Zastávce u Brna využívají sociální síť ve vzdělávání.</p>
Klíčová slova	Sociální síť, vzdělávání, žáci, Bloomova taxonomie, Learning Management System, výzkumné šetření
Anotace v angličtině	<p>This bachelor's thesis aims at the use of social networks in education. The theoretical part includes definition of social networks, basic marks, positives, risks, prevention and Web 2.0. The thesis describes the evolution of education access and environment, which followed by actors in education and Bloom's taxonomy. The most important chapter of theoretical part dedicated classic and education social networks. One of the practical parts was devoted to preparation, realization and results research investigation into which pupils from grammar school in Zastávka u Brna were involved. The main objective of</p>

	research was to find out if selected pupils from 3rd and 4th class use social networks in education.
Klíčová slova v angličtině	Social networks, pupils, education, grammar school, Bloom's taxonomy, Facebook, Twitter, YouTube, Learning Management System, research investigation
Přílohy vázané v práci	Příloha č. 1: Dotazník
Rozsah práce	71 stran
Jazyk práce	čeština